Gruppinformation
Nr 3 1994

Värmdö
tidning

Värmdö tidning

Utgiven av Värmdö kommun

Ansvarig utgivare och redaktör:
Birgit Wahrenberg
Wärmdö Informationstjänst, Skogsbovägen 9, 134 30 Gustavsberg
Tel 08-570 381 26. Fax 08-570 322 66
Postgiro: 18 37 13-7
Medarbetare: Edla Sofia Arvidsson
Foto där annat ej angives: Birgit Wahrenberg
Annonser och distributionsfrågor:
Birgit Wahrenberg
Den som inte bor i Värmdö kan prenumerera på Värmdö tidning.
Utkommer med fyra nummer per år
Årsprenumeration: 70 kronor
Datamonterad av Wärmdö Informationstjänst
Upplaga: 12 000 ex
Distribution: Posten ISSN 1102-4429
Manusstopp för nr 4-94: 15 november 1994

Eftertryck av texten endast med redaktionens tillstånd och efter överesnkommelse med upphovsmannen

Oktober 1994 Årgång 27

På omslaget: Från den festliga invigningen av Värmdö gymnasium vid Gullmarsplan i augusti 1994.

Kommunalvalet är över och kommunförvaltningarnas flyttbestyr snart avklarade och livet har så sakta återgått till normala gängor. Nu återstår nomineringarna till de kommunala nämnderna och styrelserna.

Planeringen av Gustavsbergs Hamn fortskrider. Det skall bli spännande att se hur området utvecklas framöver. Den stora skylten välkomnar besökaren till vårt förmodligen nya köpcentrum.

Sopfrågan är aktuellare än någonsin. Det tyckte värmdöborna Lotta, Nettan och Mats och har därför öppnat ett sopvaruhus i Nacka. Och vilka fynd man kan göra där .Själv köpte jag en jättefin byrå för 30 kronor och en kastrull, lämplig till båten, för en tia.

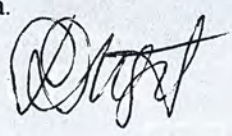

Fotsalongen

- *ansiktsbehandling*
- *håltagning*
- *vaxning*

Välkomna Birgit

Hemmesta Centrum Tel: 08- 570 205 08

Visste Du

att kulturnämnden har beslutat om nya taxor för försenade böcker som innebär att förseningsavgiften ändras till 5 kronor per bok och påbörjad förseningsvecka och att tillämpa en dags respittid innan avgiften börjar gälla. Vidare att öka det totala maxbeloppet för förseningsavgifter från 70 kr till 100 kr,

att Jonas Haraldsson, 15 år, från Hemmesta och Gustavsbergs IF blev svensk ungdomsmästare i orintering,

att räddningsnämnden köpt en begagnad fyrhjulsdriven slangbil,

att Värmdö Montessori nyligen har invigt sin tredje förskola, som heter Linden, de övriga två heter Björken och Granen. Totalt går ett 50-tal i dessa förskolor. I samma veva invigde Värmdö Montessori också friskolan Grantomtaskolan,

att Värmdö är bland de elva kommuner som SKTF nominerat tilll Årets Kulturkommun . Pris till vinnaren delas ut på Bok & Biblioteksmässan i Göteborg den 27 oktober,

att årskurs 9 och Värmdö Företagarförening skall starta Idé-95 för att ta tillvara elevernas uppfinningsrikedom och kreativa idéer. Nacka Värmdö Nyföretagarcentrum medverkar också.

FRITID VÄRMDÖ

Lantmäteriet

Lantmäteriets tekniska personal har flyttat till kommunhuset, Skogsbovägen 9, 2 tr.
Tel 08-570 381 43, 08-570 338 28.
Varannan torsdag kl 16.00-19.00 finns även en lantmätare på Skogsbovägen 9.

VÄRMDÖ KOMMUN

Miljöbelöning

Värmdö kommun delar ut miljöbelöning på 10 000 kronor för 1994.

Vilka kan få miljöbelöning?

Kommunens miljöbelöning delas ut till enskilda eller grupper som genom sin insats och arbete verkat för en god miljö. Som grund gäller att arbetet skall vara ideellt.

Ansökan

Ansökan skall ha inkommit till Värmdö kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden, senast 31 oktober 1994. Sökanden anger såväl sin egen som föreslagen stipendiats namn, adress och telefonnummer. Till ansökan bifogas en utförlig beskrivning och motivering varför just föreslagen stipendiat skall erhålla kommunens miljöbelöning. Det går även bra att själv söka belöningen.

Ansökan sänds till: Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Värmdö kommun 134 81 Gustavsberg
Upplysningar: MBP-kontoret, miljöavdelningen.
Tel 08-570 381 00

Kommunförvaltningarnas omflyttningar klara

❑De tekniska förvaltningarna i Värmdö är nu installerade i kommunhuset på Skogsbovägen 9 i Gustavsberg. Det nyinrättade MBP-(miljö, bygg och plan)-kontoret på bottenvåningen, gatu- och fastighetskontoren en trappa upp och på tredje våningen hyr lantmäteriet lokaler.

Det nya kommunledningskontoret som består av Värmdös politiska ledning, kommunkansliet, ekonomikontoret och kvarvarande delar av personalkontoret (viss personal från personalkontoret har flyttat ut till fackförvaltningarna) finns i M-huset på Bagarvägen 6 i Gustavsberg.

Strategifrågor vid förändringar i samhället

–Kommunledningskontoret sysslar i första hand med strategi- policy- och kommunövergripande frågor, vilka mål och medel som skall tillämpas vid förändringar i samhället. Vi arbetar alltså inte med de görs ute på de olika förvaltningarna, framhåller kommundirektör Bo Nilsson.

Med specialistfunktioner som kommundirektör, ekonomichef och personalchef kan det nya kontoret ge stöd och hjälp till övriga kommunala avdelningar.

Centralarkiv och arbetsmarknadsenhet

Det kommunala centralarkivet, som ligger på Skogsbovägen 11, lyder under kommunledningskontoret.

Arkivassistent Anne-Lie Nilsson arbetar på kommunens centralarkiv. Tel 570 382 79. Öppet Må-fr 8.00-12.00.

Kommunledningskontoret finns i M-huset på Bagarvägen 6 i Gustavsberg. Stående fr.v: Per Fogelström, Björn Blomkvist, Eva Lönnberg, Bo Nilsson, Birgitta Persson, Helena Gustavsson, Ulla Svensson. Sittande fr.v: Ingrid Svahn, Monica Harderud, Tuula Mauno och Maria Lövgren med dotter. På bilden saknas: Margareta Nachmanson, Ari Olsson, Roland Ekstrand, Ingvar Fransson, Gunilla Bellander, Annica Igemo, Elin Bae, Lilian Englund, Mircea Ciochina, Karin Garzonio, Eva Emanuelsson, Eva-Marie Persson och Mona Gustavsson.

Värmdös arbetsmarknadsenhet ligger sedan i somras i Gula Paviljonen på Mariagatan 15 i Gustavsberg.

Facken till andra lokaler

Kommunpersonalens fackföreningar, som tidigare hade kontor i M-huset, har flyttat till andra lokaler. SKAF och Lärarförbundet till en nyuppförd barack på Mariagatan 15 och SKTF till Skogsbovägen 9.

Bilder: Leif Andersson

MBP-kontoret (miljö, bygg och plan) finns i bottenvåningen p Skogsbovägen 9 i Gustavsberg. Stående fr.v: Staffan Skoglund, Katja Rudberg, Anne-Marie Lundgren, Åke Sjöberg, Anna Käll, Marie Rundqvist, Hans-Olov Hedberg, Ingegerd Örnstedt, Peter Wester oc Lennart Toresjö. Sittande fr.v: Katarina Öhman, Eva Olovsson, Anni Rittle och Jelinka Zuban. Saknas på bilden: Christina Hjort, Erik Josephson, Svante Norberg, PO Larsson, Stebn Stensson, Kristina Olsson och Anna Ekroth.

Gatukontoret och fastighetwskontoret finns en trappa upp på Skogsbovägen 9. Stående fr.v: Kate Bäckström, PA Jonsson, Bengt Gustavsson, Madeleine Schager, Gunilla Jansson, Kertstin engström, Ivan Domeij, Leif Pettersson, Michaael Nygren, Tuula Heikura, Jan Spjuth, Birgitta Törmenen, Carline Johansson, Ingela Hammerfeld,. Sittande fr.v: Helene Åkerholm-Serner, Britt Boström, Sven-Åke Emanuelsson, Ann-Kristin Lander och Anders Lambert.

1. Margareta Nachmanson

2. Ari Ohlsson

3. Elsy Johnsson

4. Ove Ramel

5. Erik Nachmanson

6. Lars Derk

14. Toralf Blomberg

15. Johan Petri

16. Gunnar Ritter

17 Per-Erik Södergren

1. Roland Ekstrand

2.Margareta Palmquist

1. Per Ola Larsson

2. Anne Forslund

1. Agneta Ericsson

2. Rolf Zetterberg

1. Christer Hedberg

9. Mikael Östman

10. Christina Sundin

1. Mats Skoglund

2. Göran Björkman

Var rädd om Dig!

Höj elsäkerheten för ditt hus och för dina kära med

- Portabel jordfelsbrytare

- Fast installerad jordfelsbrytare

- Elsäkerhetsbesiktning

Värmdö Energi

Hemmesta Centrum
Tel 08-57021160

7. Monica Pettersson

8. Gunnel Blomberg

9. Peter Frej

10. Bie Wecke

11. Lars Melin

12. Anna-Maria Hylander

13. Björn Holmberg

Ledamöter 1995-98 i Värmdö kommunfullmäktige

2. Jeanette Axenmo

3. Jan-Olof Landqvist

4. Estrid Landmark

5. Jösta Claeson

6. Annika Andersson

7.Roland Andrée

8. Lena Östman

11. Rolf Levin

12. Anna Hellgren

13. Sven-Inge Landmark

14. Beatrix Lindgren

15. Robert Holmberg

16. Anna Meijer

GLASÖGON • KONTAKTLINSER

MODINS OPTIK SYNSAM

Gustavsbergs Torg • 08-570 345 50

Vardagar 9.30-18.00
Lördagar 10.00-14.00 (ej juni-augusti)

PlanAktuellt

Portalskylten vid Gustavsbergs Hamn.

Hamnprojektet fortsätter Bussförbindelser utreds

❑Projektet att omvandla industriområdet vid Farstaviken, Gustavsbergs Hamn, har nu kommit så långt att Gustavsberg Fastigheter AB avser att tillskriva kommunstyrelsen med en begäran om att upprätta en ny detaljplan. Ett nytt informationsmaterial är snart klart för att ge politiker och andra intresserade möjlighet att tidigt ta del av idéerna.

–Vi koncentrerar nu alla våra resurser på projektet då möjligheten att ta ett samlat grepp om de centrala delarna av Gustavsberg är unik, säger Jan Niklasson, vd i GFAB.

200 arbetstillfällen vid Hamnen redan idag

–Vår idé för Hamnen är att hit koncentrera handels- och serviceverksamheten. Redan idag finns ett 15-tal butiker, porslinstillverkning, flera alteljéer, Keramiskt Centrum, konferens- och utbildningsanläggningar, marina, gästhamn etc. Sammanlagt arbetar över 200 personer i ett 30-tal företag inom Hamnområdet, fortsätter Niklasson.

Inflyttning våren 1997

–Målsättningen är att ombyggnaden av området skall vara klar så att inflyttning sker våren 1997. Eftersom verksamheten i Domus och de andra företagen också förväntas flytta till Gustavsbergs Hamn bör förutsättningarna att "flytta hem" gymnasiet till denna del av Centrum undersökas samtidigt, föreslår Niklasson.

–Ett av de stora frågetecknen i samband med tänkta förändringar är hur bussförbindelse med Hamnen kan ordnas. Denna fråga kommer att lösas i samband med planarbetet men vi skall försöka få till stånd en förbindelse tidigare, till vilken vi återkommer.

Vårdlägenheterna, t.h, i Farsta Slottsvik bli klara i mars 1995.

–I och med att kommunens 40 vårdlägenheter i Farsta Slottsvik tas i bruk i mars nästa år måste en förbindelse, gärna en tvärförbindelse genom delar av samhället som idag inte har bussar, ordnas. Vi samtalar med kommunen för att hitta en samordnad lösning, avslutar Jan Niklasson.

Det är vi som jobbar i Fabriksboden

Välkommen till oss!

Hos oss är hyllorna alltid fyllda av serviser, koppar, fat, krukor, konstgods, bestick, konstblommor och annat för det dukade bordet. Och alltid har vi jättefina erbjudanden på gång! Dessutom kan du beundra oskattbara ting på muséet och äta gott på caféet.

Gustavsbergs Fabriksbod

Gustavsbergs Hamn, vid porslinsfabriken Tel 08-570 356 55.
Öppet: Månd-fred 10-18, lörd 10-15, sönd 11-15

På KeramisktCentrum i Gustavsberg kan du...

titta in i välkända keramikern Lisa Larsons verkstad och se hur hennes folkkära konstgodsserier kommer till.

Ring 08-570 356 58

PorslinsMuseum • Målarsal • Fabriksbod
Lisa Larsons verkstad • Café mm

Öppet året runt utom vid stora helger
Vardagar 10-17 • Lördagar 10-15
Söndagar 11-15

Värmdöbostäders intåg på Ingarö

Skiss på ett av de nya husen på Mäster Palms väg, Ingarö.

Bild Bengt Arebjer Arkitektkontor.

På Mäster Palms väg , Ingarö, till vänster alldeles när man passerat bron över Kolström, bygger kommunens bostadsbolag Värmdöbostäder AB, 27 hyreslägenheter. Bygget startade i augusti och planerad inflyttning är i mars 1995.

❑Lägenheterna kommer att ligga i två tvåvåningsbyggnader med gult fasadtegel och grönt plåttak. Totalentreprenör är företaget Järntorget Entreprenad AB från Solna.

Bottenplanet i den ena byggnaden skall inrymma en förskola med fyra avdelningar.

Lägenheterna blir av varierande storlek; sju ettor på cirka 27-kvadratmeter,varav några med enbart rum och pentry, vidare sjutton tvårummare på 54-66 kvadratmeter och tre lägenheter på tre rum och kök, 66 kvadratmeter stora.

Bostäderna får god standard med t ex kakel i badrummet och Kabel-TV.

4 300 kronor i månaden för en tvåa

Månadshyran för en etta på 36 kvadratmeter blir preliminärt 2 900 kronor, en tvåa på 55 kvadratmeter beräknas kosta 4 300 kronor i månadshyra. En trea på 67 kvadratmeter får en preliminär månadshyra på 5 100 kronor.

Hiss och källsortering

Hiss kommer att byggas i det ena huset vilket gör att lägenheterna där kan vara lämpliga för äldreboende.

En separat byggnad intill får lägenhetsförråd och utymmen för cyklar och barnvagnar. Parkering sker i carport och på p-platser där en del får uttag för motorvärmare.

Området är förberett för källsortering av sopor.

Uppvärmningen sker via vattenburen värme från en oljeeldad panncentral.

Första hyresbostäderna på Ingarö

–Det är första gången överhuvudtaget som Värmdöbostäder bygger och förvaltar lägenheter på Ingarö och det ju tillfredsställande, säger bolagets fastighetschef Bengt Hermansson.

–På Ingarö är behovet av lägenheter stort särskilt för sådana som vill lämna ett villaboende. Det känns bra att att vi kan erbjuda hyresbostäder även i denna del av kommunen.

Lägenheterna kommer att förmedlas via kommunens bostadsförmedling.

Myndighetsvisitation på Svartsö inför fortsatt planarbete

Vid föreslagen plats för vidareutveckling av småbåtshamn, Kalviken på Svartsö. T.v markägaren Börje Andersson

❑Idéerna och skisserna på hur ön Svartsö i framtiden skall utvecklas har nu kommit så långt att förslaget med den fördjupade översiktsplanen skall ut på en s k samrådsremiss till organisationer, myndigheter och andra berörda. Fram till jul pågår remissen

Därefter skall inkomna synpunkter behandlas. Planförslaget följs sedan av formell utställning.

Länsstyrelsens representanter bjuds på skjuts med soptraktor. fr.v: Sten Jerdenius, byrådirektör, Ingemar Jonsson, bitr. länsarkitekt, Peter Wester, planeringschef i Värmdö kommun, Lars Larsson , kommunchef på länsstyrelsen samt Matte Hedelin från Merllanskärgårdens Intresseförening.

Tidigare i höst besökte representanter för Värmdö kommun och länsstyrelsen Svartsö för att på ort och ställe få en besiktning och presentation av planförslaget.

Bilder: Leif Andersson

Trafik Aktuellt

En ny infartsparkering

med ett 20-tal platser har byggts vid Östra Ekedal i Gustavsberg. Det är SL som bekostat den nya parkeringen.

-Läget är bra och strategiskt eftersom många busslinjer passerar Östra Ekedal, säger anläggningsingenjör Anders Lambert på gatukontoret.

Parkeringarna vid Sollenkroka

brygga har fått ny belysning samt larm. Dessutom har ett antal garage uppförts. Det är Möja-Stavsudda garageförening som byggt garagen för de fastboende i skärgården. Jan Wennberg Konsult AB som arrenderar kommunens avgiftsbelagda parkeringar vid Stavsnäs och Sollenkroka har bekostat sprängningen för garage och byggt parkeringen.

Vem kan man lita på?

Vågar du gå? På trafiksäkerhetsdagen den 7 oktober bemannades de obevakade övergångsställena vid Björnskogsvägen/Skeviksvägen samt vid Aspviksvägen/Domusparkeringen, Gustavsberg av polis, personal från Värmdö kommun samt pensionärer. Fotgängarna fick själva berätta vad de tyckte skulle göras för att förbättra säkerheten för gångtrafikanterna.

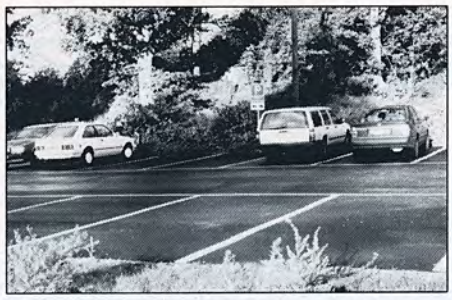

En ny infartsparkering med ett 20-tal platser har byggts vid Östra Ekedal.

På trafiksäkerhetsdagen den 7 oktober fick gångtrafikanterna information från representanter från bl a Värmdö kommun.

Bild: Anders Lambert.

Vägverket, polisen, samtliga kommuner i länet samt frivilligorganisationerna har beslutat att samverka under perioden 1994-1996 i ett projekt som syftar till att förbättra de gåendes situation i trafiken i Stockholms län. Som ett av projektets hörnstenar har som bas för olika aktiviteter har samtliga kommuner i länet valt ut minst ett obevakat övergångsställe. Totalt ingår ett 80-tal övergångsställen i projektet.

Utmärkt initiativ

Anders Lambert, gatukontoret:

–Detta är ett utmärkt initiativ av vägverket. Kan vi få bilisterna att stanna för fotgängare vid övergångsställen så för det troligen med sig att fotgängarna använder övergångsställena i större utsträckning, framhåller Anders Lambert.

–Där skall de känna att de kommer över snabbt och säkert. Jag hoppas bilisterna blir medvetna om detta och ställer upp.

Nya namn på platser och vägar

Gustavsbergs Hamn. Del av Södra Farstaviksområdet i Gustavsberg.

Klefingevägen. Namnbyte på Bökmansvägen i Lillängsdal, Ingarö.

VÄRMDÖ SOTNINGSDISTRIKT

Stig Rydell AB

Vi utför

✔ Rensning och sotning

✔ Rensning och injustering ventilation

✔ Besiktning rökkanal och eldstäder inför fastighetsköp

✔ Energibesiktning och injustering större oljepannor

Box 65 •134 21 Gustavsberg • Besöksadr: Villagatan 12C

Tel 08-570 339 60 • Fax 08-570 334 66

MEDLEM AV SVERIGES SKORSTENSFEJAREMÄSTARES RIKSFÖRBUND 1897-1915

TRYGG PARTNER ATT LITA PÅ!

Det 55-åriga familjeföretaget i Mörtnäs

❑Jag brukar i Värmdö tidning presentera nya medlemmar i Värmdö Företagarförning, men den här gången har jag gjort en helomvändning och presenterar i stället en av våra grundare, nämligen Helena Göransson, Sälls Plåtindustri AB i Mörtnäs.

Helena berättar att hon är infödd Värmdöbo, född i Mörtnäs och har bott där hela tiden, med ett litet undantag då hon som nygift flyttade från Värmdö en kort tid.

Efter skolutbildning i Enskede läroverk började Helena som kontorist på en bilut-hyrningsfirma, men kom snart att börja hos sin far som kontorist i stället. Detta var 1961 och hon har sedan dess varit firman trogen.

Grundades 1939

Sälls Plåt är ett familjeföretag som grundades redan 1939. Helena blev egen företagare 1972, då tillsammans med en kompanjon, men sedan 1975 driver hon företaget själv. Hon berättar att det många gånger varit svårt, inte minst de senaste åren med den konjunktursvacka som varit särskilt djup inom byggbranschen.

Företaget har idag nio anställda och har haft så under lång tid. Under en kortare period fick Helena permittera två medarbetare under två månader. Idag har bägge återanställts i företaget.

Plåtarbeten på snörikt tak

Det är inte bara en dålig byggsektor som skapar arbetsbesvär för plåtarbetare, det kan också vara snörika vintrar som 93/94. Det är inte lätt att utföra plåtarbeten på ett tak under sådana förhållanden och då sätts säkerheten på prov. Plåtslagaren får ibland jobba på hustak med dåliga säkerhetsanordningar. Men vad gör man, arbetet måste utföras. Helena poängterar dock att det är sällan jobbarna får uppleva sådana situationer, men en en gång kan vara en gång för mycket.

Helena Göransson har sin plåtindustri i Mörtnäs.

Jobbar med Värmdöföretag

-Idag, fortsätter hon, är för vår del konjunkturen på väg uppåt och vi har fullt med arbete. Egentligen har vi inte drabbats så hårt av de dåliga tiderna därför att vi jobbar med många små företag.

-De flesta är byggare i Värmdö Företagarförening, inflikar hon. Det är nog detta som räddat oss från permitteringar och arbetslöshet.

-Nu är det verkligen uppåt och en annan stämning på jobbet.

Helena är optimistisk för framtiden för sitt företag.

Under tiden som jag pratar med Helena så ringer telefonen i ett, faxen surrar, folk kommer in och betalar för varor som de hämtat, andra springer ut och in på kontoret, så nog är det full rulle hos Sälls Plåt.

En av VFF:s grundare

På frågan hur det är med ”återväxten” inom företaget blir svaret bara.

-Vår dotter som är revisor och en företagare hjälper till med bokföring och ekonomi, så har vi en som jobbar som plåtslagare. Det är alltå väl försörjt för framtiden men hur det blir när den dagen kommer vet man inte, avslutar Helena.

Helena Göransson är alltså en av Värmdö Företagarförenings grundare (enda kvinnan).

-Jag kommer mycket väl ihåg hur jag värvades till att medverka vid starten av VFF. Det var en byggare som heter Lennart Gustavsson från Ingarö och sen var det Sven Norlin.

Helena var lite tveksam i början men efter övertalning gick hon med och deltog på VFF:s första möte som hölls i Kvarnbergsskolan 1978. Några styrelseuppdrag har hon inte åtagit sig men var under många år ordförande i valkommittén.

Vi kommer till sist in på framtiden och utvecklingsplaner.

-Några sådana planer har vi inte, säger Helena. Företaget är just nu lagom stort för att jag skall kunna hålla i alla trådar själv. För att utvecklas måste jag få hjälp på kontoret och det är inte säkert att det blir lönsamt då utan jag får kämpa vidare. Man ser på henne att hon älskar sitt jobb.

Kommunens offerter

-Lite smolk i glädjebägaren finns det allt. Offerter från t ex kommunen är det för kort tid på till inlämningsdag, kanske bara två veckor ibland. Detta har för vår del inneburit att vi måste avsäga oss jobb och det är inte bra. Bättre tider för offerter efterlyses. Dessutom borde kommunen i första hand gynna oss Värmdöföretagare, men så är inte fallet.

Nu stöter jag på nytt på detta spörsmål om kommunens offerter och det är ingen direkt nyhet för oss i VFF:s styrelse.

När jag lämnar Sälls Plåt är jag övertygad om att familjeföretaget kommer att leva vidare med Helena vid rodret.

Inge Modigh
Ordförande i
Värmdö Företagarförening

VFF på plats

I september invigde Värmdö Företagarförening sina nya lokaler i Haghulta. Förenings ordf. Inge Modigh och vice ordf. Siw Lenne samt Värmdös kommunalråd Margareta Nachmanson hjälps åt att hissa VFF-flaggan.

1 094 ARBETSLÖSA I VÄRMDÖ

Under september fanns 1 718 arbetssökanden i Värmdö. Av dessa var 1 094 arbetslösa varav 469 kvinnor. 246 ungdomar under 25 år saknar arbete och 894 personer är mellan 25 och 64 år.

105 ungdomar är placerade i ungdomspraktik och 22 i olika ALU-projekt.

Den relativa arbetslösheten i Värmdö är 5,6procent.

–97 personer har fått arbete under augusti. 23 har börjat arbetsmarknadsutbildning och 20 har börjat ungdomspraktik, uppger Marianne Rolf på arbetsförmedlingen i Värmdö.

Jobbfixarna i Gula Paviljongen

Kommunens arbetsmarknadsenhet flyttade i somras till Gula Paviljongen på Mariagatan 15 i Gustavsberg. Fr.v: Sven-Inge Landmark, Mary Havia, Bengt-Åke Johansson, Susanna Söderlund, Anja Kiskinen, Anita Hultman, Henry Fahlström, Erik Harding, Margaretha Fernqvist, Lillemor Jönsson och Iréne Pien. Saknas på bilden: Gun Rosén och Ewa Eriksson.

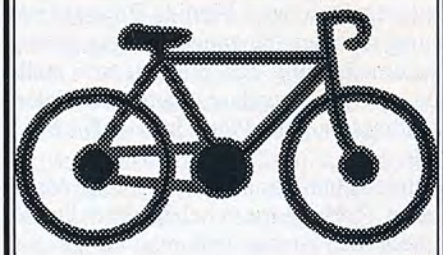

Ring så hämtar vi din gamla hoj!

–Vår satsning på att samla in, reparera, orangemåla och låna ut gamla cyklar är ett utmärkt exempel på återvinning och ligger i tiden för ökat miljötänkande, säger arbetsmarknadsenhetens chef Anita Hultman.

Kommunens ”fri-cykelverksamhet” startade i somras och gav arbetsmarkandsenheten en rad nyttiga lärdomar och erfarenheter.

–Inför nästa säsong kommer vi att stå ännu bättre rustade. Har du en cykel du inte använder eller som är trasig. Ring så hämtar vi.
Tel 570 350 65.

Sommarens orange cyklar som stod på olika ställen stod det fritt för vem som helst att låna, om man t ex missat bussen eller handlat mer än man orkat bära. Eller om man vill ha en extracykel några timmar.

SÄLJA HUSET?

Välkommen till Din specialist på hemmaplan.
Auktoriserad fastighetsmäklare med över 20 års verksamhet på Värmdö.

Fri värdering.
Personlig service.

08-571 519 44

GÖRAN PERSON **VÄRMDÖ Egendomsförmedling AB**

AUKTORISERAD MÄKLARSAMFUNDET

På KeramiskaCentrum i Gustavsberg kan Du...

beundra PorslinsMuseums samling av gammalt Gustavsbergsporslin. Här finns det mesta från mormors finservis till Nobelservisen.

Ring 08-570 356 58

PorslinsMuseum • Målarsal • Fabriksbod
Lisa Larsons verkstad • Café mm

Öppet året runt utom vid stora helger
Vardagar 10-17 • Lördagar 10-15
Söndagar 11-15

LOKALER FÖR KONTOR, LAGER ELLER BUTIK

Gustavsbergs är ett samhälle med tradition och kultur.

♦

För närvarande pågår en omstrukturering med utbyggnad av bostäder och omvandling av lokaler till butiker och kontor.

♦

I den nya tidens brukssamhälle Gustavsberg bör det vara lika naturligt att ortens centrum, precis som i det forna Gustavsberg, skall ligga i direkt kontakt med vattnet.

♦

Gustavsberg Fastigheter har arbetat fram en idéskiss som visar hur ett nytt centrum i Gustavsbergs Hamn vid Farstaviken kan komma att se ut.

♦

Genom att utnyttja befintliga byggnader i hamnområdet skapas ytor för butiker, banker m.m. Sammanlagt nästan 20 000 kvadratmeter.

♦

Vi kan idag erbjuda lokaler till olika typer av lättare verksamheter, allt ifrån enstaka kontorsrum till hela kontor eller annan verksamhet.

♦

Funderar Du på att starta eller utveckla Din verksamhet i vårt expanderande samhälle?

♦

Det är god idé att ta kontakt och prata med oss.

♦

Varför inte se efter vad vi kan erbjuda?

♦

Centralt i Gustavsberg och med nära till allt och ändå i en lugn skärgårdsmiljö.

Gustavsberg Fastigheter

GUSTAVSBERG FASTIGHETER AB ● BOX 123 ● ODELBERGS VÄG 9 ● 134 23 GUSTAVSBERG

Tel 08-570 394 00 ● Fax 08-570 303 53

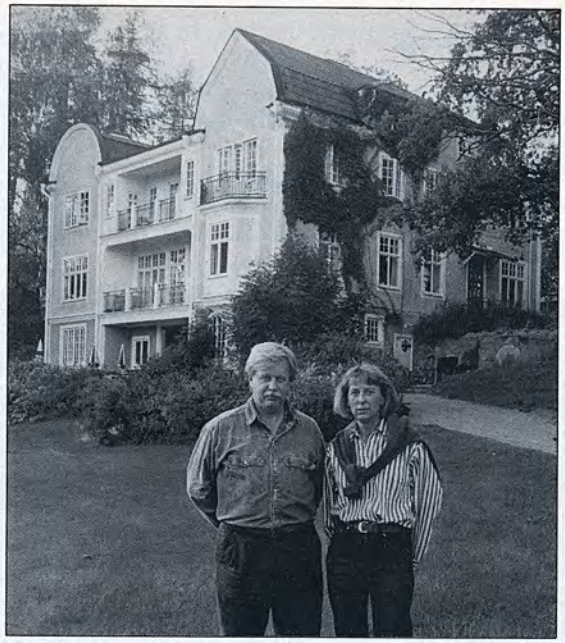

Lena och Leif Pettersson arrenderar Brukshotellet Strandvik av Gustavsberg Fastigheter AB.

Bild: Leif Andersson

Nya Strandvikskrögarna satsar på annan stil

❑Paret Lena och Leif Pettersson heter Brukshotellet Strandviks nya arrendator.

–Familjärt och personligt är vår signatur. Utgångsläget är perfekt. Det är den vitrappade byggnaden från 1911 med restaurang, pub, festvåning, konferensutrymmen, åtta hotellrum, bröllopssviten inräknad. Det är också det strandnära läget, bara ett stenkast från Farstaviken. Det är också den trivsamma trädgården med gräsmattor och äppelträd.

–Vi har självfallet öppet för allmänheten. En gång i tiden var Strandvik Gustavsbergsfabrikens tjänstemannamäss, tyvärr tror många Värmdöbor, att så fortfarande är fallet.

Lena och Leif kommer också att vända sig till nya kundkategorier, bl a har de startat lunchservering.

–Kulturen blir ett naturligt inslag med musik av olika slag, allt från visaftnar till dans.

–Strandvik är det perfekta målet för en promenad eller cykeltur, men också för grillaftnar och bouletävlingar, menar Lena och Leif.

Det var i somras som Lena och Leif tog över Strandvik, blodad tand på hotellnäringen av flera års erfarenheter av hotelldrift i Katrineholm.

Skinande höstrent och enkelt

JULLES STÄD & FASTIGHETSENTREPRENAD

Även golvslipning och golvvård

Tel 08-570 204 06 Biltel 010-211 52 68

SÖKER !.

Vi har köpare i kö på alla slags fastigheter, även dyra sjöställen. Fri värdering. Snabbt & Effektivt. Ring oss idag för ett möte.

Värmdö Mäklarbyrå

Tel: 08- 722 03 22

Containerfynda för en spottstyver

Eldsjälarna bakom sopvaruhuset Container AB, Lotta, Nettan och Mats. I bakgrunden Änglamarks utställning.
Bild: Leif Andersson

På sopvaruhuset i Järla kan du containerfynda - lagligt - för en spottstyver. Sopvaruhuset Container AB är ett konkret exempel på hur vi går mot en "hållbar utveckling", i linje med Agenda 21. På FNs miljökonferens i Rio 1992 skrev 181 länder under Agenda 21-dokumentet.

❑Länderna lovade att åka hem och ta fram en Agenda (handlingsplan) för det 21:a århundradet. Vi måste anpassa oss till naturens kretslopp. Vi måste sluta överkonsumera jordens resurser. Vi måste sluta bygga soptippar. Agendan, handlingsplanen för hur detta ska gå till, ska tas fram i samarbete med befolkningen. Nettan och Lotta har börjat.

Anette Klingeborn-Skoglund och Lotta Stokstad är två småbarnsföräldrar från Mörtnäs, Värmdö, som ville in på arbetsmarknaden efter föräldraledigheten. Som många andra stötte de på svårigheter. Det var inte lätt att hitta arbete. Men skam den som ger sig. De såg ett TVprogram från Holland från ett nyöppnat sopvaruhus. Nu började tankarna om ett eget företag ta form. Idén tog tjejerna med sig till Nacka Värmdö Nyföretagarcentrum. Jo, det verkade lovande.

Inga inköpskostnader

–Inga inköpskostnader!, sa konsulterna och gned händerna. Sellbergs ville gärna samarbeta.

–Det här stämmer bra med vår målsättning att minska mängden avfall som deponeras och öka återvinningen, säger Lars Wester på Sellbergs. Industrifonden kontaktades och förmånliga lån togs fram. Tjejerna har satt sina hus som säkerhet, så det måste fungera.

Samtidigt med Nettan och Lotta fanns en liknande idé hos några grabbar. En av dem var Mats Sonnesjö, miljöansvarig på Domus. Mats fick jobb hos tjejerna och slutade på Domus. Nu är det tre eldsjälar som driver Sopvaruhuset.

Konstnärsanlag

Det är ett härligt gäng. Alla har konstnärsanlag. En del sopor som tas hem går direkt in i produktionen. Vad sägs om en stol gjord av kaffeburkar? eller en ljusstake gjord av gamla plåttakpannor. Sopvaruhuset är stilfullt möblerat med vardagsrum, lekrum, köksavdelning, elektronikavdelning, trädgårdsavdelning osv.

SNABB och BEKVÄM kompostering med JORAKOMPOST

Snabb och bekväm kompostering med JORA VARMKOMPOST
Finns från 1 - 200 personer eller 1 - 80 hushåll
Endast GODKÄNDA KOMPOSTER
A. Rådberg Import
Tel och Fax 08-571 401 80
ÄVEN KVÄLLSTID!

Folk är tacksamma

Varuhusets varor hämtas på Sellbergs återvinningscentraler. (Kovik, Hemmesta och Tyresö).

Där finns sopvaruhusets personal och frågar om de får ta hand om det som folk kommer dit för att slänga.

–De flesta blir tacksamma. De vet att det är resursslöseri och fel att slänga, men de har inte plats! När de får veta att vi finns kommer de tillbaka med mera saker, säger Nettan.

Klarar man allt detta på tre personer? Nej, "Katten", Magda och Helena rycker in och jobbar timmar när det behövs. Timlönen är inte hög, men jobbet är roligt. Det är ett ungt entusiastiskt gäng som jobbar. Det ska packas upp, hämtas "varor" på återvinningscentraler, stå i kassan, prismärkas, repareras, bokföras mm.

Café med miljöprofil

I Sopvaruhuset finns ytterligare två företag. Ett café med miljöprofil. Här kan du ta en kopp KRAV-kaffe och äta en hembakt bulle gjord på KRAV-mjöl eller äta en Änglamarksglass tillverkad av KRAV-råvaror (KRAV står för kontrollföreningen för alternativt odlat. KRAV-jordbrukare odlar utan konstgödsel och bekämpningsmedel, ett hållbart odlingssätt).

Här finns också en återförsäljare av solfångare och solceller, vindsnurror, vattensparutrustning, urinseparerande toaletter, komposter mm. En vindsnurra och en solcell är placerade på taket och en mätstation visar hur mycket ström det ger. Strömmen används sedan till lyse och fläkt.

Kompost visas "live"

Kompost ska visas "live" tycker Anders och har ställt ut en roterande varmkompost som caféet och personalen fyller och sköter om tillsammans.

En utställningshall finns också. I skrivande stund ställer Sellbergs, Änglamark samt ett antal konstnärer ut.

Kanske kan det även bli en träffpunkt för Agenda 21- diskussioner.

Kommer folket till Sopvaruhuset och handlar då?

–Jo, på lördagsmorgnarna kan det vara kö. Som mest har vi haft 40 meter kö, säger Lotta och skrattar uppgivet.

–Inte hade vi trott att det skulle gå så här bra från början. Våra kalkyler och intäkter visar att vi kan anställa folk om det håller i sig, och det kommer behövas. Vi har öppet sex dagar i veckan och hade redan från början bestämt att ingen av oss skulle jobba mer än 75 procent. Vi är ju alla småbarnsföräldrar, säger hon.

Ingen lokal i Värmdö

Men varför Nacka? Ni är ju Värmdöbor. Vore det inte mer lockande att lägga sopvaruhuset i t ex Gustavsberg?

Café Turbinhallen, inrymd i Sopvaruhuset. Här kan man dricka kaffe odlat utan konstgödsel och bekämpningsmedel. KRAV-odlat, samt äta hembakt bulle på KRAV-mjöl. Borden är tillverkade av gamla vägskyltar.

Bild: Leif Andersson

–Det var våra planer från början, säger Nettan. Men vi hittade ingen lokal med hyra som vi trodde oss kunna klara av. Nu har vi dessutom sett fördelarna med närheten till Södermalm med alla secondhandbutiker.

–Är man ute för att köpa begagnade prylar slinker man lättare till Nacka än till Gustavsberg. Men håller succén i sig kan vi tänka oss att öppna ett Sopvaruhus även i Gustavsberg, säger hon.

Vilken dag ska man komma för att göra de bästa fynden?

–Det kommer nya containers varje dag, så det spelar ingen roll. Du kan fynda vilken dag som helst, säger Mats.

Vinterdäck för 25:-

Priserna då? Här är några exempel: Tre vinterdäck 25:-/st, gammal jordglob med Belgiska Kongo 100:- , skolbänk inklusive stol 75:-, assietter 5:-, teve 100:- (det går att prova all elutrustning innan köp), cykel 100:- osv.

-Häromdagen kom polisen ner. Vi trodde de ville leta stöldgods, men de ville bara höra om de kunde komma ner med lite prylar från kontoret, sa Lotta.

Att hushålla med jorden ändliga resurser, att vårda sina nära och kära, människor såväl som saker, att tänka efter - behöver jag verkligen den här prylen?, är mitt val det mest miljövänliga, finns alternativ till varan, finns ett fungerande kretslopp för varan, är mina bilresor hållbara i längden (molekylsopor skadar också, tex växthuseffekten och försurning), finns alternativt ressätt, hur värms min bostad upp? Är det hållbart i längden? Vår framtid hänger på många människors engagemang. Ingen kan göra allt, alla kan göra något. Vi måste göra en långsiktig handlingsplan, den brukar kallas för hållbar utveckling, eller Agenda 21. Har du fler exempel på Agenda 21, företag eller idéer, hör av dig till mig. Jag samlar och sprider goda exempel.

Kvällsseminarium, Agenda 21 samt inbjuden gäst från företag med miljöprodukter. Boka 15 november samt 15 december. Tid 18.30 - ca 20.30

Plats Runda Huset, caféet högst upp.

Anna Käll, lokal Agenda 21
MBP-kontoret, miljöavdelningen,
Värmdö kommun. Tel 570 381 37

Nya öppettider på återvinningscentralerna i Värmdö kommun

Kovik

Måndagar	16-19
Torsdagar	16-19
Lördagar	10-14

Hemmesta

Onsdagar	16-19
Lördagar	08-14

Här är Du välkommen att lämna:

- ❑ **Sorterade grovsopor** (trä, wellpapper, metall, brännbart och restavfall)
- ❑ **Kylar och frysar**
- ❑ **Hushållselektronik**

Du kan också lämna saker för återanvändning till Sopvaruhuset Container AB.

För företag och byggavfall uttages en mottagningsavgift på 50 kr per kubikmeter.
För elektronik och kylmöbler från företag gäller särskild taxa.
Har Du frågor är Du välkommen att ringa Sellbergs kundservice tel 570 355 50.

SELLBERGS
Miljön är vår framtid

VÄRMDÖ KOMMUN

Den thailändska delegationen var imponerad av räddningstationen i Värmdö.

Thailändare imponerade av räddningsstationen

❑När den thailändska regeringsdelegationen ville se hur en komplett räddningsstation i Sverige fungerar var ett studiebesök på Värmdö räddningstation en självklarhet.

Arrangör var Statens Räddningsverk.

–Den 20 man stora delegationen ska titta på olika räddningstjänster här i landet och hoppas att erfarenheterna kan bli till nytta när man omorganiserar räddningtjänsten i Thailand, berättar Ulf Boghammar på räddningsverket.

Värmdös t.f räddningschef Per-Olof Persson informerade om kommunens räddningsorganisation och Lennart Larsson, brandinspektör, guidade runt i räddningsstationen och förevisade bl a brandbilar, ambulanser, akutbil och helikoptrar.

Det thailändska besöket var ett i raden av många studiebesök som görs hos Värmdö räddningsstation.

Medarbetarna på nya BVC

Medarbetarna på den nya barnavårdscentralen i Hemmesta. Fr.v: Birgit Salén, BVC-sköterska, Marie J-son Ödén, barnpsykolog, Lars-Olof Hensjö, husläkare, Lars Backlund, husläkare, Ute Backteman, BVC-sköterska, Ingela Friberg, BVC-sköterska, Leena Nicosia, mottagningsbiträde, Ann-Marie Tenbrink, husläkare och Anna Leijonhvud, vik husläkare.

Hemmesta Barnavårdscentral
Finns fr. o.m. 1994-09-14 i nya lokaler
på Fruviksvägen 2-6
(mittemot Grantomtakiosken)
Tel 570 216 13, 570 197 05, 570 219 10
Sydöstra sjukvårdsområdet
Värmdö primärvård

Husläkare i Gustavsberg och Värmdö

Vi på Gustavsbergs vårdcentral hälsar dig välkommen till oss med alla frågor om din hälsa. Samtliga läkare är specialister i allmänmedicin. Följande telefontider gäller:

	Tel nr	Tel tid
Henrik Almkvist	570 388 48	8.30-9.30
Lars Backlund	570 385 19	8.30-9.30, även 13.00-13.30 må, to, fr
Kersti Ejeby	570 388 47	8.30-9.30, även 13.00-13.30 ti, to, fr
Björn Eriksson	570 385 37	8.30-9.30, även 14.00-14.30 må, on, to
Lars-Olof Hensjö	570 385 05	8.30-9.30, även 14.00-14.30 må, on och varannan ti
Ann Högland	570 385 38	8.30-9.30
Karl Malmlöf	570 385 48	8.30-9.30, även 13.00-13.30 må, ti, to, fr
Ann-Sofi Räms	570 388 49	8.30-9.30
Ann-Mari Tenbrink	570 385 28	8.30-9.30

Övrig tid kan läkarna nås via växeln, tel 570 385 00, fax 570 385 06.
Adress: Skärgårdsvägen 7, 134 30 Gustavsberg
Journmottagning i Ektorp, ring före besök! Tel 718 19 00
Vardagar kl 17.00-22.00, lö-sö 8.00-17.00
Helger och vardagsnätter nås läkare via sjukvårdsupplysningen, tel 644 92 00.
Vid akuta skador eller akut sjukdom, ring 90 000.

Sydöstra sjukvårdsområdet
Gustavsbergs Vårdcentral

VÄRMDÖTANDLÄKARNA

Dina tandläkare på Värmdö
även barn- och ungdomstandvård

Gamla och nya patienter hälsas välkomna

Tandläkare: Stefan Jonsson
Tandläkare: Anders Wahlberg

Tel: 570 323 90

TANDVÅRDSPENG FÖR BARN FRÅN 1 JANUARI 1993
FRI PRIVAT TANDVÅRD FÖR BARN (3-19 ÅR)

Hantverksby med miljöprofil

En hantverksby med miljöprofil håller på att uppföras i Brunn på Ingarö. Daniel König och fru Sophie Lestage, medlemmar i "Föreningen En Skärgårdsprodukt" är keramiker och har visioner om en hantverksby för föreningens medlemmar. Hantverksbyn ska givetvis ha en genomtänkt miljöprofil.

❑Produkternas hela livscykel beaktas och anpassas till kretslopp. Lokalt producerade produkter innebär korta transporter och arbetstillfällen i den egna kommunen. Det här är lokal Agenda-21. (kommunal hållbar utveckling från gräsrotsnivå)

Daniel och Sophie hyr mark till Hantverksbyn av kommunen i ett tioårigt kontrakt. Hantverksbyn ligger bakom den nedlagda gamla hockeyrinken vid Hembygdsbygdsmuseet, på mark som kommunen tidigare tänkt använda för en återvinningscentral, något som Ingaröborna motsatt sig. Inte mot idén med återvinningscentral, utan den placering som föreslogs. Men faktum kvarstår. Ingarö behöver en återvinningscentral för att öka möjligheterna för ett kretsloppssamhälle. Frågan är bara var centralen ska ligga.

Att tänka i kretslopp

Samhällets kretslopp måste inpassas i naturens kretslopp. Då förhindrar vi en ökning av sopberget och molekylsoporna (osynliga sopor, tex luftföroreningar). I Hantverksbyn tänker man i kretslopp.

Keramik i kretslopp

Hur tänker då Daniel och Sophie i sin verksamhet?

Alternativ/besparing

Det är ytterst du och jag som konsumenter som bestämmer om produkten är nödvändig. Om efterfrågan finns kommer varan alltid att produceras, oavsett om prylen inte har ett fungerande kretslopp. Handlaren kan hjälpa oss genom att sälja miljögenomtänkta prylar som alternativ. Daniel och Sophie kommer endast sälja keramiska produkter som är miljögenomtänkta.

Effektivitet

Genom att välja lokala råvaror, tex lera från åkrar och schaktningar på Värmdö, blir transporterna korta och effektiva.

–Det tar jag på vägen hem, säger Daniel och slipper köpa all lera, långtransporterad och förädlad, från Holland eller Tyskland. Idag blandar han 50/50, Ingarölera och tysk lera. Enbart Ingarölera blir svårarbetad. Han glaserar keramiken direkt och bränner endast en gång mot normalt två gånger. Det blir lika fint och spar energi. Genom att samla alla hantverksprodukter under ett och samma tak underlättar man för både producent och konsument. Fler miljövänliga produkter säljs och kunderna slipper åka långt och till flera olika ställen för att hitta miljövänliga hantverksprodukter. Närmsta busshållplats är Ingarö kyrka. Seglaren kan lägga till nere i kanalen.

Förnybarhet

Keramik, lera som råvara, är en ändlig resurs. Lera nybildas visserligen, men långsamt. Därför är Daniel sparsam med leran och tar hand om spillet.

Kvalitet

Hantverksprylar är sällan slit och slängprylar. Som lokal producent är det dessutom svårare att inte satsa på kvalité. Kunden har lätt att hitta tillbaka till tillverkaren. Går prylen sönder är det lätt att få det reparerat eller att ändra produktionen.

Nedbrytbarhet

Förr var det vanligt med tungmetaller i glasyrerna. Daniel använder idag oftast vanlig aska, blålera eller järnhaltig granitmjöl från sin egen brunnsborrning till glasyren. Bränd lera är ofarligt.

Återbruk

Keramik är bränd lera. Den kan inte återanvändas som lera. Användningsområdet för trasig keramik blir därför litet (krossad som fyllningsmassa eller som isolering i en keramikugn).

Produktplanering

Keramikgods görs sällan materialsammansatta och är därför inte svåra att sortera vid källsortering/återvinning. Väljer man glasyr med tanke på miljön kan både leran och glasyren användas som fyllnadsmassa.

Principen om utbytbarhet

Vid bränningen av lergodset använder paret en vedeldad keramikugn. Det låter miljövänligt, men för att komma upp i de rätta höga temperaturerna, ca 1300 grader celsius, måste lite olja tillsättas. Här letar Daniel efter någon som kan framställa vegetabilisk olja så att de kan klara sig utan den fossila oljan. Helst en lokal producent. Han har även idéer på en värmeväxlare där rökgaserna värmer upp luften till förbränningen. Själva hantverkshuset värms idag med elelement men dessa byts snart ut mot en återvunnen braskamin från 1800-talet.

Försiktighetsprincipen

Glasyr kan innehålla bly, kvicksilver och barium, men inte här i Hantverksbyn. Här används tex aska.

–Men jag åker för mycket bil idag, säger Daniel men lovar att det blir bättre när de flyttar sitt boende från Eknäs hit till Hantverksbyn.

Annat än keramik

Andra produkter som kommer att finnas i hantverkshuset är tex KRAV -odlade grönsaker och fårskinnstofflor från Östanviks gård, honung från ett flertal biodlare, tavlor gjorda av skärgårdskonstnärer och eterneller från Kalvsvik. I samarbete med Pilhamns skola finns även möjlighet att gå keramikkurs, återvinningsskaparkurs, akvarellmålarkurs, videoverkstad mm.

Att Värmdö kommer att lyckas ta fram en plan för hållbar utveckling i samråd med kommuninnevånarna -lokal Agenda 21- verkar inte vara svårt när man möter människor som Sophie och Daniel. Finns det fler kretsloppstänkare? Hör av er med tips!

Anna Käll, lokal Agenda 21
Värmdö kommun, tel 570 381 37.

Vad gör 13-åringarna på fritiden? Föräldrasamverkan skall motverka tidig drogdebut

Alla andra får ju gå på festen, så det måste jag också få göra! Kompisarna får ju åka till stan på fredagskvällen så det kan jag också få göra!

❑Det är frågor som mammor och pappor till 13-åringar ofta får. Och visst, får alla andra gå på fest eller åka till stan så kan inte jag neka min unge. Vem kan förresten kontrollera om påståendena är sanna.

Men den föräldrafria festen eller stadsresan på helgkvällen kan betyda alkoholdebuten för flickan eller pojken.

Sedan en tid tillbaka finns ett nätverk mellan skolan, Fritid Värmdö, socialförvaltningen, närpolisen och kyrkan som har till uppgift att hjälpa Värmdöungdomarna till en meningsfull fritid och så tidigt som möjligt komma med i bilden om alkohol eller narkotika förekommer. I nätverket har barnens föräldrar en viktig roll genom att helt enkelt stötta varandra.

Värmdösiffror högre än riksgenomsnittet

En undersökning av högstadieeleverna i Värmdö som socialförvaltningens ungdomsgrupp gjorde 1992 visar att 63 procent av pojkarna i årskurs 7 och 47 procent av flickorna druckit alkohol och att debuten skett i samband med någon fest, exempelvis Valborg eller att man blivit bjuden i hemmet.

Undersökningar i högstadieklasser visar att barn som blir bjudna på alkohol i hemmet i högre utsträckning dricker utanför hemmet. Detta är tvärtemot vad många tror, t ex att man kan lära sina barn att dricka eller att förbjuden frukt smakar bättre.

Siffrorna i Värmdö var högre än riksgenomsnittet.

–Det är en oroväckande tendens. Alkoholvanorna grundläggs i tonåren, alkoholberoendet går snabbare, menar Gunnar Nilsson, socialsekreterare på ungdomsgruppen. Alkohol är för det mesta inkörsporten till andra droger och till brottslighet i olika former. Den svenska alkoholpolitiken har, med tanke på EG, också blivit liberalare.

–Sedan gruppen startade sitt arbete har vi märkt en positiv trend, det är t ex färre berusade ungdomar ute på gatorna och vi kommer att göra en ny undersökning av högstadieelevernas alkoholvanor under 1995.

Alla sjuor klass för klass

Nätverksgruppen har under hösten klassvis inbjudit samtliga föräldrar till alla sjundeklassare i Värmdö för att få igång en dialog om gemensamma regler som kan skjuta upp de ungas alkoholdebut.

–Intresset har varit stort och träffarna välbesökta, säger Claudia Zonca, närpolis i Gustavsberg.

–Föräldrarna har fått prata ihop sig och satt upp gemensamma regler när det gäller barnens förhållande till alkohol och droger. Det kan t ex också handla om att de vuxna håller kontakt och ringer till varandra.

–Vi närpoliser i Värmdö vill synas ute i samhället och arbeta förebyggande, vara på plats innan något händer. Berusade ungdomar och barn i olämpliga miljöer kör vi regel hem till föräldrarna.

Tommie Johansson från Fritid Värmdö understryker att all verksamhet som ordnas på fritidsgårdarna är drogfria.

Ett exempel på beslut som föräldrar i en sjundeklass fattade:

1. Vi skall verka för att våra barn får en rök- och alkoholfri högstadietid.

2. Vi och skolan skall vara uppmärksamma på om barnen luktar cigarettrök.

3. Om barnen sover över hos kompisar skall föräldrarna kontakta varandra.

4. Barnen skall inte ha oövervakade fester.

5. Barnen skall inte åka in till stan på fredags- och lördagskvällar utan vuxna.

6. Föräldrarna skall hämta sin barn om de inte kan ta sig hem själva.

Hälsans Hus

hälsar Dig välkommen till privat sjukvård med landstingspris!

Dr. Jan Aleström
leg. läkare (F)
specialist i allmän medicin

Dr. Ewa Berg
leg. läkare (F)
specialist i psykiatri
(även på tel. 667 33 80 eller 26 74 18)

Dr. Tom Lindroth
leg. läkare (F)
specialist i ortopedi

Dr. Svante Thorén
leg. läkare (F)
specialist i gynekologi

Logoped Anette Larsson
leg.logoped

Dan Wallin
leg. sjukgymnast
specialist i ortopedisk manuell terapi

Ewa Stridbeck
analytisk psykolog
beteendevetare

Lottie Carlsson
medicinsk fotvård
(även hembesök)

Ina Ununger
massör
klassisk massage/stretching

Bernt Jakobsson
civ. ing.
skyddsingenjör

Inger Blomdahl
leg. sjukgymnast
ergonom

Elisabeth Norén
leg. sjuksköterska
företagssköterska

Annika Jakobsson
leg. sjuksköterska
företagssköterska

Hälsans Hus
- på Värmdön AB
Skogsbo Centrum
Gustavsberg

Tidsbeställning
570 39 500 - växel
570 35 245 - fax

Vivianne Ljungman (t.v) och Agneta Green ingår i projektet som går ut på att överföra omsorgen från landstinget till kommunen.

Ny lag för ett jämlikt och värdigt liv

Numera får en funktionshindrad själv bestämma vad hon eller han skall göra och *hur* det skall göras. Man har också rätt till en personlig assistent som hjälper till med personlig service.

–De funktionshindrade skall ha rätt till jämlikhet och delaktighet i samhället, säger Agneta Green som tillsammans med Vivianne Ljungman arbetar inom socialförvaltningens projekt som gäller arbetet med att överföra landstingets omsorgsverksamhet till kommunen och hur handikappomsorgen framöver skall organiseras.

Kommunen övertar ansvaret

Lagen om stöd och service (LSS) till vissa funktionshindrade trädde i kraft 1 januari 1994. Från nyår övertar Värmdö kommun landstingets omsorgsverksamhet och ansvarar i fortsättningen för bland annat särskolor, boende, sysselsättning och avlastning för anhöriga. Finansieringen sker genom skatteväxling.

Den nya lagen gäller för personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd samt vidare för personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder samt för personer som till följd av varaktiga funktionshinder har svårt att klara den dagliga livsföringen.

Tio rättigheter

Tio rättigheter understryks i den nya lagen:

* Rådgivning och annat personligt stöd. Det kan t ex vara kurator, psykolog, sjukgymnast, förskolekonsulent.
* *Personlig assistent.*
  Om man har stora funktionshinder och inte har fyllt 65 år har man rätt att få hjälp av en personlig assistent. Man kan antingen få assistans direkt av kommunen eller få ekonomiskt stöd och själv vara arbetsgivare för assistenten. Man kan också använda stödet till att anlita t ex ett kooperativ eller annat fristående organ som arbetsgivare.
  Behöver man en assistent mer än 20 timmar i veckan handlägger försäkringskassan ersättningen. För den som behöver assistans mindre än 20 timmar i veckan har kommunen det ekonomiska ansvaret. Hittills har drygt 20 personer i Värmdö fått assistentersättning.
* *Ledsagarservice,* som är en personlig service anpassad efter personens behov.
* *Kontaktperson* som ger råd i vardagssituationer eller ger hjälp till att delta i fritidsaktiviteter.
* *Avlösarservice* i hemmet, både i regelbundet och i situationer som inte kan förutses
* *Korttidsvistelse* utanför hemmet för att få miljöombyte eller för att anhöriga skall få avlösning.
* *Korttidstillsyn för skolungdomar* över 12 år gäller före och efter skoldagen samt under skolloven
* *Boendeformer för barn och ungdomar,* t ex bostad med särskild service. Det kan vara ett komplement eller en erättning till föräldrahemmet. Ett 30-tal ungdomar i Värmdö berörs.
* *Bostäder med särskild service för vuxna.*
  De viktigaste formerna är servicebostad och gruppbostad
  I Värmdö finns i dagsläget 23 platser i gruppbostäder för utvecklingsstörda.
* *Daglig verksamhet.* Den som tidigare tillhörde omsorgens personkrets har rätt till daglig verksamhet. Det kan gälla sysselsättning på dagcenter. I Värmdö finns ett privat dagcenter, Torsby dagcenter.

Ny avdelning

För att möta de nya arbetsuppgifterna finns ett förslag om att inrätta en helt ny avdelning inom handikappomsorgen I Värmdö.

–För funktionshindrade som söker stöd och hjälp är det viktigt att ha ett ställe att vända sig till och där få möta handläggare med specialkompetens, framhåller Agneta Green.

Den planerade avdelningen föreslås ligga på socialförvaltningen, Skogsbovägen 11 i Gustavsberg och beräknas att bemannas av 5-7 personer.

Gymnasierektorn:

Utan hindrande traditioner utformar vi vårt eget gymnasium

Kommunstyrelsens ordförande Margareta Nachmanson (m) höll invigningstalet när Värmdö gymnasium på Gullmarsplan invigdes.

Invigningsdagen till ära bjöds på läckerheter. Det var kö till läsk- och chipsbordet.

–Det har inte hänt så mycket i gymnasieskolan de senaste 30 åren som det gjort under bara de två sista åren. Det är en tid av snabba förändringar med de nya gymnasieprorammen, nytt betygssystem och ny teknisk utrustning.

Det sade Erik Persson, rektor vid Värmdö gymnasium, när skolan invigdes vid terminsstarten i augusti.

–Vi har nu en unik chans att utan hindrande traditioner utforma vårt eget gymnasium. Det är er skola och vår arbetsplats.

Vid den festliga invigningen konserterade Wermdö Brass och det var hundratals ballonger och talkörer, gäster och elever.

För kommunstyrelsens ordförande Margareta Nachmanson (m) betydde den här dagen något alldeles speciellt.

–Jag har invigt många byggen i Värmdö, sporthall, kulturhus, daghem och helikopterstation, men det här är något alldeles extra. Drömmen om Värmdös eget gymnasium har gått i uppfyllelse, framhöll Margareta Nachmanson..

–Att byggnaden är gammal är inte det primära, Kunskaperna sitter i väggarna. För mig är livskvalitet det viktiga. Vi har duktiga lärare som skall göra våra ungdomar till ansvarskännande individer.

Anne Forslund, skolstyrelsens ordförande (c) klippte bandet, applåder och fanfarer följde.

Personal och elever förväntansfulla.

–Det är en lärares dröm att få vara med från början och skapa en skola, säger Mia Kvist, som är är lärare och undervisar i engelska och svenska.

–Det känns spännande och annorlunda att går på Värmdö gymnasium som ju faktiskt ligger på Gullmarsplan, tyckte Terese och Linda som läser samhällsvetenskapsprogrammet.

Bilder: Leif Andersson

Tolv meter rulltårta på Djurö

På Djurö skola inleddes höstterminen med välkomstfest för barnen. Personalen sjöng en hemmagjord sång iklädda gröna kepsar. Dessa fick årskurs 1 komma fram och hämta efteråt. Barnen serverades sedan en 12 meter lång rulltårta som klasslärarna och förskolepersonalen hade bakat. Föräldrarna bjöds på kaffe i matsalen. Festligheterna var uppskattade. Det är roligt att börja skolan!

Musikprojekt

Elever och personal kom till en skola som fått en liten ansiktslyftning under sommaren. En del fasader var nymålade och den gamla skolan som nu är personalrum hade återfått den gula färg den tidigare haft.

Personalen sjöng en hemmagjord sång iklädda gröna kepsar.

Bild: Djurö skola

I höst har ett intressant musikprojekt startat på Djurö skola. Det är skolan och musikskolan som i samarbete startat en orkesterskola. Alla 34 barn i årskurs 4 får varje vecka en grupplektion var, och en orkesterlektion där alla barn spelar tillsammans. Framåt våren hoppas man kunna visa resultatet. Eftersom det handlar om en blåsorkester räknar man med att debuten kommer att märkas.

Helena Weiss

Komvux

Kompetensutveckling för vuxna

Grundskole- och Gymnasiekurser

Utbildningsprogram för företag och organisationer

Välkommen till Värmdö Komvux tel. 570 383 31

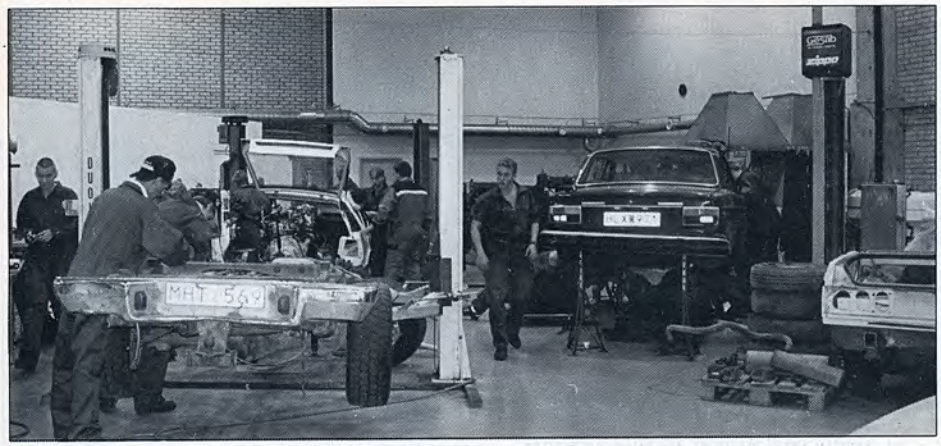

Den praktiska undervisningen sker i den stora fordonshallen.

Gnistorna från slipmaskinen yr när elevena demonterar en SAAB 9000.

En krockad Volvo 142 skall göras iordning. Gnistorna från slipmaskinen yr. Till våren när bilen är lagad och testkörd skall den lottas ut bland eleverna.

Iver och geist hos fordonseleverna i friskolan vid Gustavsbergs Hamn

❑Vid start-och generatorprovbänken, lite längre bort, testas en generator och startmotor. Det är iver och geist hos elever och lärare.

Värmdö Tekniska Skola, ett fristående gymnasium på Odelbergs väg 19A i Gustavsberg, undervisar det här läsåret 23 elever i det treåriga fordonsprogrammet. Lärarna heter Kari Lehtimäki och Anders Morberg. Två dagar i veckan läser eleverna sina kärnämnen på Värmdö gymnasium vid Gullmarsplan.

Trafikkunskap på data

Skolan är inhyst i 900 kvadratmeter stora ombyggda och skräddarsydda lokaler. Den stora verkstaden har utrustning för den praktiska delen med t ex maskiner och mindre arbetsrum för renovering av motorkomponenter. Vidare finns teorisal, datarum, rekreationsrum för smågrupper samt bastu- och duschutrymmen.

–I datautbildningen ingår en grundkurs med bl a olika kalkylprogram och verkstadsadministration som t ex lager och fakturering, berättar Kari Lehtimäki.

Individuella valet är en nyhet med trafikkunskap på data som efter avklarad kurs ger rätt till körkortsprov.

Högre utbildning

Vid sidan om gymnsieutbildningen har Värmdö Tekniska Skola kurser i fordonselektronik för fordonstekniker som vill höja sin kompetens. Huvudman i det fallet är länsarbetsnämnden. Just den utbildningen har fått gott renommé vid den årliga utvärderingen som görs av Motorbranschens Yrkesnämnd.

Utvecklande

Kari Lehtimäki, värmdöbo, startade Värmdö Tekniska Skola i februari i år. Han var tidigare lärare på Vallentuna gymnasium och har också erfarenheter från väg- och dammbyggen inom olika SIDA-projekt runt om i världen.

I samband med Värmdö kommuns planer på att starta ett gymnasium föddes tanken på ett fristående gymnasium med teknisk inriktning.

Sedan följde en remissomgång hos bl a Värmdö och Nacka kommuner samt skolverket, säger han.

–I maj i år gav utbildningsdepartementet klartecken. Skolan finansieras via skolpengen som skall täcka hyror, drift och löner.

Skolluncherna intas på Café Gustavsberg alldeles i närheten.

–Du frågar vad som drivit mig att starta den här skolan. På det vill jag svara att det är friheten att medverka till att utveckla den tekniska utbildningen inom gymnasieskolan och att eleverna kan få möjligheter att utveckla sina anlag.

22 pojkar och en flicka

Av de 22 eleverna är alla utom en pojkar. Men Jenny Nordqvist från Saltarö känner sig inte särskilt utsatt för det.

–Den här utbildningen verkade intressant. Pappa som är motorintresserad inspirerade mig. Kanske satsar jag på att bli personbilsmekaniker, berättar Jenny medan hon tillsammans med några klasskamrater plockar ner en motor.

Stefan Sunesson och Anders Kahma från Gustavsberg är entusiastiska och läser fordonsprogrammet därför att de gillar att meka och att skolan ligger nära bostaden.

Bilder: Leif Andersson

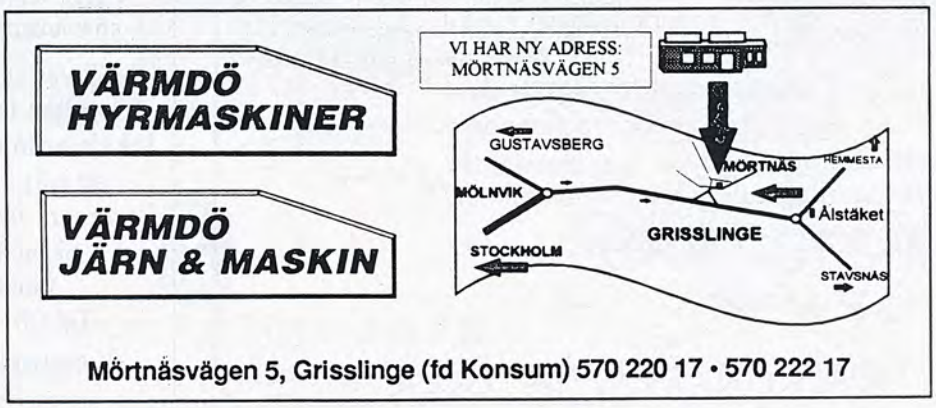

Rundare Sverige med Mehari och Johanna

Sedan mitten av augusti har jag, Mehari Nandorf och Johanna Forslöw ungdomspraktik inom kultur och fritid i Värmdö. Vår uppgift är bl a att informera och stimulera till vänortskontakter av olika slag och i första hand med Rättvik/Furudal, som är Värmdös vänortskommun, men också med andra kommuner som har vänortsprojekt.

Vi har under två veckor genomgått en specialutbildning på Väddö folkhögskola, där vi bl a har fått lära oss informationsteknik, projektarbete och marknadsföring. Vi kommer att ta kontakt med föreningslivet och skolan på Värmdö för att presentera vänortsprojektet.

Tanken är att minska klyftan mellan invånarna i storstaden och i glesbygden och att bygga upp en boendesocial gemenskap och ett socialt nätverk mellan de som bor framför allt i storstadsområdena.

Vi hoppas kunna ta människor närmare varandra och göra Sverige rundare.

Vi tror att vänortsprojektet kan betyda mycket för ungdomarna på Värmdö. Det är viktigt för dem att vidga sina vyer.

Vi människor brukar ha olika fördomar mot varandra, t ex brukar vi säga "riktiga bönder" om de som bor på landsbygden och de som bor där har säkert något som dom kallar oss för.

Om ni vill komma i kontakt med oss och få mer information så finns vi på fritidskontoret.
Tel 570 382 20. Fax 570 338 18.

Johanna Forslöw och Mehari Nandorf skall informera och stimulera till vänortskontakter av olika slag.

Mellan Värmdö och Rättvik utbytes redan ägt rum t ex så har Wärmdö Brass varit i Rättvik och spelat, Rättviks Spel- och Danslag har uppträtt i Gustavsberg och värmdöungdomar från en fritidsgård har besökt Rättvik.

Mehari Nandorf är 22 år och bor i Haghulta på Värmdö. Har konsumentekonomisk linje på Nacka gymnasium. Studier i ekonomi och miljö på Blekinge läns folkhögskola. Fick reda på vänortsprojektet via arbetsförmedlingen i Gustavsberg. Musik är ett fritidsintresse.

Johanna Forslöw är 21 år och bor i Hammarbyhöjden men är uppvuxen på Värmdö. Har gått treårig handelslinje på Frans Schartaus gymnasium. Därefter arbete i en gruppbostad i Gustavsberg. Vill i framtiden syssla med reklam. Sång är ett fritidsintresse.

Mehari och Johanna

LEMSHAGA FÖRSKOLE AKADEMI

Lemshaga Förskoleakademi
En skola för 3-6 åringar
med inriktning på utveckling av "hela barnet".
Är Du intresserad av en skola som hjälper Dig att bli mer tillfredsställd och kompetent förälder.
För mer information skriv till:
Lemshaga Förskoleakademi
Lemshaga Säteri AB
130 35 Ingarö

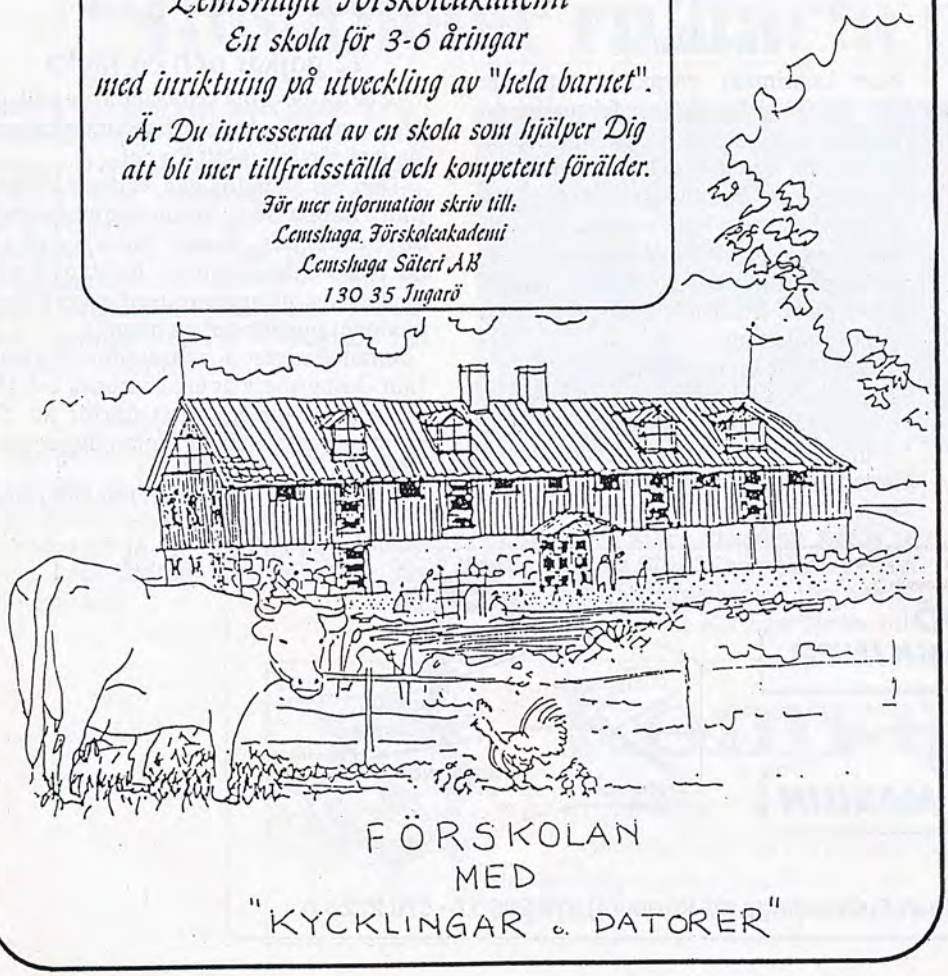

FÖRSKOLAN
MED
"KYCKLINGAR o. DATORER"

VÄRMDÖ KOMMUN

Kungörelser

Länsstyrelsen i Stockholms län har den 26 juli 1994 fastställt:
1. TORGHANDELSSTADGA för Värmdö kommun.
2. Ändringar i LOKALA ORDNINGSSTADGAN för Värmdö kommun.

Tryckta exemplar av torghandelsstadgan och lokala ordningsstadgan finns att tillgå hos Värmdö kommun. fastighetskontoret, Skogsbovägen 9, Gustavsberg.
Tel 08-570 381 00.

Kommunstyrelsen

Kultur- och fritidsnämnden har beslutat föreslå att flytta Hemmestabiblioteket till barnavårdscentralens f.d paviljong i Hemmesta.

Flyttning av Hemmestabiblioteket föreslås

❑Hemmestabibliotekets placering i högstadieskolan har visat sig inte var helt lyckad. Besökarna har helt enkelt svårt att hitta dit. Biblioteket syns inte från stora vägen och entréns placering är alltför tillbakadragen.

Kultur- och fritidsnämnden har beslutat föreslå att flytta biblioteket till barnavårdscentralens gamla lokaler som ligger på samma kommunägda tomt som fritidsgården Tomtebo i Hemmesta Centrum. Barnvårdscentralen flyttade i september till Haghultahuset vid Grantomta.

–Fördelarna med flytten skulle innebära att biblioteket får ett centralare läge, menar kultur- och fritidschefen Birgitta Hansson. Dessutom öppnas helt nya förutsättningar för ett samarbete med fritidsgården såväl lokal- som personalmässigt.

Biblioteket blir också lätt att hitta, det syns från vägen. Gångbanan är upplyst, parkering finns utanför och entrén är handikappanpassad.

–Även vuxna och pensionärer skulle lättare kunna nå biblioteket.

Betydligt mindre

Men flytten skulle också innebära några nackdelar.

–Ytan blir mycket mindre, cirka 75 kvadratmeter i stället för 200 kvadratmeter som det är i skolan. Dessutom får ungdomarna i Hemmesta högstadium längre väg att gå till biblioteket, framhåller Birgitta Hansson.

HamnSalongerna

FRISÖR • HUDVÅRD

NYÖPPNAT!

SUZAN HELEN JENNY

Gustavsbergs Hamn • Odelbergs väg 9 • 570 358 88

Värmdövik

-naturnära boende på bekvämt avstånd från storstan-

På Värmdölandet, strax öster om Gustavsberg, 25 km från Slussen planeras ett nytt villaområde för åretruntboende. Totalt är 230 tomter planerade.

Denna första etapp utgör 40 hus i olika utförande och storlekar. I etapp ett ingår också ca 20 stycketomter med valfri hustyp.

Bebyggelsens utformning ska anknyta till den lokala byggtraditionen och stor hänsyn tas till ekologin.

Prisexempel: Vid egen insats 285.000:- blir månadskostnaden c:a 5.800:-

Vill du veta mer om Värmdövik så är du välkommen att ringa till någon av nedanstående.

JM BYGGNADS OCH FASTIGHETS AB

tel: 08-782 89 89 Eva Blomberg

Säljes gm GRÄNGES MARK NEWSEC FAST EGENDOM & KAPITAL

tel: 08-454 40 63 Birgitta Lindgren

Lemshagas varsamma restaurering startar med kycklingar och datorer

Till att börja med skall vi dra in värme och vatten. Men sedan är målsättningen att Lemshaga säteri i möjligaste mån skall återskapas till originalet. Se bara så vackra takmålningarna är när man väl skrapat bort den övertäckta färgen. Och lägg märke till de fina beslagen och kakelugnarna.

❑Det säger Helena Wallenberg som med sin familj, arkitekt Peder Wallenberg och tre barn, är ny ägare till Lemshaga och markerna omkring. Sammanlagt 330 hektar mellan Värmdöleden och Kolström samt fjärden Grisslingen. Här ligger förutom huvudbyggnaden och flyglarna, ladugården, visthusbodarna, den gamla tvättstugan och en bit bort Södersveds friluftsbad med husvagnscamping, scoutstugan, Storholmen, Hemvärnsgården och några torp.

Höstsolen värmer en av de sista brittsommardagarna när Helena visar mig runt säteribyggnaderna. Snickare och målare är redan på plats.

–Aktuellt just nu är att inreda en lägenhet i en av flygelbyggnaderna för ett vaktmästarpar som skall bo här och se till säteriet. -Skriv också att vi har tur som har fru Linde boende här. Hon har bott i en av flygelbyggnaderna sedan 1929 och bidragit till att gården sluppit inkräktare.

Trädgårdsterrasser och vattenspeglar

Restaureringen av själva huvudbyggnaden blir tidsödande och kommer att ta minst ett par år. I planerna ingår också att återskapa trägårdsterrasserna liksom vattenspeglarna på åkrarna i söder. Arbetet sker i samarbete med antikvarisk expertis.

Vi promenerar ett stycke västerut, luften är ren och klar och några kor betar på ängarna.

–I det här uthuset har vi en idé om att inreda ett vagnsmuseum med gamla fina vagnar och landåer. Det är en samlarhobby som vi länge haft i familjen, berättar Helena. Och i den här gamla visthusboden funderar vi på att inhysa ”Morfars verkstad”. Det är för att hedra min far som var en skicklig möbelkonservator.

Fånga livet

Så är vi framme vid den cirka 1 000 kvadratmeter stora ladugården där familjen Wallenberg, efter ombyggnader, har långtgående planer på att öppna Lemshaga förskoleakademi.

Helena Wallenberg med familj är ny ägare till Lemshaga.

Det är en idé om en ny skola och är en av grundpelarna i den internationella Stiftelsen Carpe Vitam. Det är latin och betyder "fånga livet".

Barnen formas tidigt i livet av olika intryck. Redan inför första klass så har individens uppfattnings- och inlärningsförmåga grundlagts.

-Det är därför viktigt att barnen får en positiv inställning till att vilja lära sig vid ett ännu tidigare skede, framhåller Helena Wallenberg. Kunskaper som utvecklar deras personlighet och individuella begåvning och som gör det lättare att möta skolan och senare det vuxna livet. En förskola med både kycklingar och datorer kan man säga.

-Stiftelsen Carpe Vitam idé om en ny skola har mött en mycket positiv inställning och Sverige kan bli ett föregångsland.

Carpe Vitam har därför beslutat att etablera en förskola vid Lemshaga, Lemshaga Förskoleakademi, och den skall ingå som en av övriga förskolor i Värmdö. Förskoleakademins styrelse bildas inom kort.

Intresserade och tillmötesgående

Ladugårdens ombyggnadsritningar har presenterats för Värmdö kommun.

-Det är också vår mening att förskolebarnen skall rekryteras från kommunens barnomsorgskö och att verksamheten kan finansieras med barnomsorgspeng och bidrag.

Helena Wallenberg vill framhålla att kommundirektör Bo Nilsson från Värmdö kommun och Jan Niklasson, vd hos Gustavsberg Fastigheter AB, Lemshagas förre ägare varit mycket intresserade och tillmötesgående när idéerna presenterats.

Familjen återerövrar sin roll

Eftersom föräldrarna kan välja den skola och läroplan man önskar är möjligheten för föräldrarna att aktivt delta i skolarbetet som då byggs upp förtroendefullt mellan lärare, elever och deras familjer.

Grundpelarna i den nya skolan är att målet för alla skolreformer skall spegla synen i samhället som helhet, att utbildning skall skapa möjligheter och lust till att lära sig livet igenom och att alla reformförsök skall grundas på praktiska utvärderingar.

Det centrala temat i Lemshaga förskoleakademi blir att på ett nytt sätt utveckla en kreativ miljö för barnen och deras familjer som en förberedelse till grundskolan.

Helena Wallenberg:

–Till skillnad från konventionella läroplaner som enbart sätter eleven i fokus sätter förskoleakademin hela familjen i centrum. Skolan hjälper till att stärka föräldrarollen genom kurser, lärarutbyte med andra länder, seminarier och undervisning. Hjärtat i skolan skall utgöras av ett mediacentrum för elever, föräldrar och lärare.

Kultur lika viktig som matematik

–Men skolan skall också hysa respekt för varje elevs individuella förutsättningar och utveckla dessa på bästa sätt utifrån intresse och förmåga. Begreppet intelligens omfattar inte bara förmåga till språk och logiskt matematiskt tänkande, det gäller också kultur, musik och rumskänsla. Det handlar t ex inte om att bara lära sig datorer utan barnens ansvar för kycklingarna som vi skall ha här är lika viktigt.

–Min tanke är att inrikta oss på kultur som ett viktigt element i Förskoleakademin. Vi värderar denna kombination högt och efter möten med representanter i kommunen förstår vi att detta är något de också strävar efter, säger Helena Wallenberg.

Birgitta Hansson, Värmdös kultur- och fritidschef:

-Musik, konst och litteratur har i första hand ett alldeles självklart egenvärde. Men musik och bild, drama och dans är också några av de "språk" alla människor

Ladugården på Lemshaga byggs om och skall inrymma Lemshaga Förskoleakademi.

Bild: L. Andersson, AW Arkitekter

behöver för att kunna utveckla hela sin personlighet.

–I framtiden kommer det att ställas allt högre krav på oss att lära om och lära nytt. För ett sådant "livslångt" lärande tror jag att det är alldeles särkilt viktigt att våra kreativa och praktiska sidor utvecklas så tidigt och så väl som möjligt.

–Jag tror att en skola som den Carpe Vitam planerar är en framtidsskola där "kulturundervisningen" är lika viktig som matematiken.

Första steget

Idéerna om den nya skolan har utvecklats av Helena Wallenberg och dr Michael Bogolea.

Dr Bogolea är familjeterapeut, psykolog och pedagog med en karriär som spänner över 25 år och två kontinenter.

Han är konsult åt företag och universitet i frågor som gäller människans utbildning, relationer och problemlösningar.

Helena Wallenberg är trebarnsmor och civilekonom. Hon har varit utomlands under många år och studerat familjens roll och olika länders utbildningssystem. För fem år sedan började hon tillsammans med dr Bogolea arbeta med riktlinjerna för en framtida svensk skola där familjen erövrar sin roll och inflytande.

Det första steget blir nu förverkligandet av Lemshaga Förskoleakademi.

FARSTAVIK

Seniorbostäder för Dig över 55 år i naturskön miljö, 15 min från Slussen

Farstavik i Gustavsberg, som fick sitt nuvarande utseende runt sekelskiftet, skall rustas upp till modern bostadsstandard med hiss.

I området kring Farstavik planeras 45 bostadsrättslägenheter för seniorer. För att få köpa en seniorlägenhet krävs att någon i familjen har fyllt 55 år vid inflyttningstillfället.

Planerad inflyttning 1995.

Nästa utbyggnadsetapp i Farsta Slottsviksområdet kommer bl a att innehålla en "ekoby".

Vill du veta mer, välkommen att ringa JM Byggnads- och Fastighets AB, Anki Sahlberg tel 782 89 56 eller Petra Gustavsson tel 782 89 57.

Välkommen till information och visning lördag 29 oktober kl 12-14 vid Farstavik intill Farsta slott, telefonkarta 38 B4.

JM Byggnads och Fastighets AB

Kvarteret Jungmannen i Gustavsberg ägs och förvaltas av Värmdöbostäder AB.
Bild: Leif Andersson

Värmdöbostäders förhandlingsbud:

175 kronor mer i månaden för en trea

❑Värmdöbostäder har presenterat sitt underlag inför höstens hyresförhandllingar.

För att kunna bibehålla och ge hyresgästerna samma service som nu, underhålla och reparera lägenheter och gemensamma utrymmen samt slutföra upprustningen av utemiljön behöver företaget höja hyrorna med i genomsnitt 4,5 procent från och med 1 januari 1995.

–För en normaltrea innebär detta en höjning av månadshyran på cirka 175 kronor, säger fastighetschef Bengt Hermansson hos Värmdöbostäder.

Hyreshöjningen behövs för att täcka de kostnadsökningar företaget drabbas av. Dessa beror i huvudsakligen på

* minskade räntesubventioner 1,1 mkr
* förväntade taxehöjninngar (2-5 procent)
* myndighetsbeslut (ventilationskontroll och skyddsrumsåtgärder 0.8 mkr)
* avskrivningar fastigheter ökar med 0,4 mkr
* lägenhetsunderhåll ökar volymmässigt med 0,3 mkr medan priserna förutsätts bli oförändrade.

Fr.o.m. 1995 kommer inga statliga subventioner att utgå för UER-åtgärder (underhåll, energi, reparationer utanför lägenheten). Möjlighet finns att innan utgången av 1994 ansöka om ytterligare bidrag för åren 1994/95.

Företaget har utnyttjat denna möjlighet och investerar cirka 1,8 miljoner kronor vilket i kalkylen genererar en kapitalkostad på 0.2 miljoner kronor.

Hög underhållsnivå bibehålls

Företagets inriktning och målsättning vid kommande förhandling är att försöka bibehålla en hög underhållsnivå på lägenheter, fastigheter och närmiljö. I stället måste insatser göras, tillsammans med hyresgästerna och deras kommittéer, för att begränsa kostnadsöningarna som de förväntade taxeökningarna kommer att medföra.

Den 14 november träffas Värmdöbostäder AB och hyresgästföreningen Nacka/Värmdöavdelningen för att förhandla om hyrorna.

1 137 lägenheter

Värmdöbostäder AB äger och förvaltar 1 137 hyreslägenheter i Gustavsberg, Hemmesta och Djurö/Stavsnäs.

På KeramiskCentrum i Gustavsberg kan Du...

köpa det handmålade Allmogeporslinet som bara finns på KeramisktCentrum. Över 25 olika delar att välja på, t ex: Kaffekopp för 178 kr.

Ring 08-570 356 58

PorslinsMuseum • Målarsal • Fabriksbod
Lisa Larsons verkstad • Café mm

Öppet året runt utom vid stora helger
Vardagar 10-17 • Lördagar 10-15
Söndagar 11-15

Det är vi som gör byggjobbet

BMS
BYGG•MÄSTAR•SERVICE

571 629 74, 571 629 32
010-276 12 37, Fax 571 625 02
Box 33, Åvägen 2, VÄRMDÖ

Mormor berättar och fotografier som talar

Harald Södergren, inledde den välbesökta träffen för äldre skärgårdsbor med minnen och händelser. Platsen var bygdegården i Ahlsvik

För en tid sedan fick jag i min hand en uppsats från Stina Hjälmskog på Hjälmö. Uppsatsen kallar hon "Mormor berättar" och den var förfärligt rolig att läsa och där på 15-20 maskinskrivna sidor får man veta vilka öden och äventyr skärgårdsborna var utsatta för.

–Det är viktigt, det är en kulturhistorisk gärning, att dokumentera hur det var förr. Dagboksanteckningar, fotografier ja, allt kan vara av värde.

–I somras fick jag ta del av böckerna från den gamla affären på Svartsö, på den tiden fick man handla på bok och det var väldigt kul att se vad folk på den tiden köpte.

Sjuttio skärgårdsbor

Så inleder Harald Södergren, hedersordförande i Värmdö Skärgårds- Hem- och Bygdegårdsförening, sitt tal till 70-talet äldre skärgårdsbor som mött upp i bygdegården i Ahlsvik på Svartsö i början av september.

Svartsö, 8 km på längden och 3 km på bredden, ligger i norra Värmdö inte långt från Ingmarsö.

Den vackra bygdegården är fullsatt, där är folk från Svartsö, Gällnö, Hjälmö och från Karklö har Fogelströms kommit.

–Det är till eftervärlden att dokumentera hur det var i skärgården förr och en som lyckats bra med detta är konstnären och författaren Roland Svensson som i boken Skärgårdsliv i gången tid" skildrar ölivet under självhushållets tidevarv.

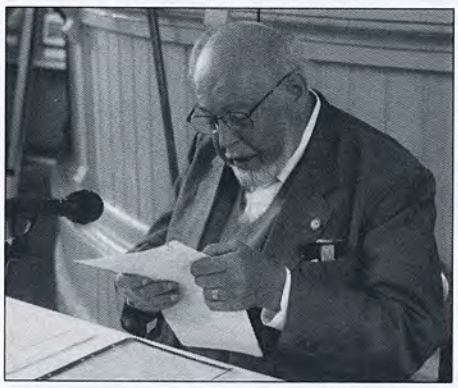

Konstnären och författaren Roland Svensson har i sitt författarskap skildrat ölivet under självhushållets tidevarv.

Roland Svensson, en av de inbjudna mötesgästerna, läste själv upp ett avsnitt ur en känd skärgårdsskildring.

Nordiska muséet

Harald Södergren minns vidare och berättar om Ingaröbonsom redan i 19 årsåldern började skriva dagböcker, om alldagliga händelser som fiske, åska och storm. Efter hans död hittades dagboksanteckningarna, skrivna på almanacksblad, på vinden och de finns nu bevarade på Nordiska Muséet.

Dagböcker och gamla namn

Yngve Jansson, bygdegårdsföreningens vice ordförande:

– Med den här träffen vill vi få reda på vanliga händelser som ägt rum i skärgården och som kan sparas till eftervärlden. Men det kan också gälla gamla namn på t ex uddar och vikar, hur notvarp lades ut och vintervägarnas sträckning.

–Hur vi skall organisera arbetet med dokumentationen, och om det t ex blir som en studiecirkel är ännu inte klart, kankse blir det ö-vis, vi får se..

Gamla fotografier

Yngve Jansson understryker hur viktigt det är att ta vara på gamla fotografier.

–Det ligger säkert många gamla fotografier och bilder hemma i byrålådorna hos oss alla. Plocka fram bilderna, ange namn och tid för motivet, så mycket man kommer ihåg. För oss är bilderna en ovärderlig dokumentation. Vi hjälper gärna till med t ex kopiering och annan hantering. Redan nu har vi faktiskt samlat en hel del bilder som vi visar på en liten utställning här i bygdegården.

–Det angelägret att ni äldre skärgårdsbor här på Svartsö och på öarna omkring medverkar med era minnen, fotografier och hågkomster och på så sätt bidrar till dokumentationen om äldre tiders arbete och lek i skärgården.

FRITID VÄRMDÖ

Termo-Mekanik AB

För en bättre skärgårdsmiljö

Sol-el, vindsnurror, solvärme
Vattensparutrustning, armaturer, filter
Källsorteringsutrustning, komposter
Urinsepareringstoaletter, torrdass, växthus m.m

Turbinvägen 1b, Järla Industriområde i Nacka. Tel 466 93 90.
Under samma tak som Sopvaruhuset Container AB
Öppet ti-fr 11.00-18.00, lö-sö 11.00-16.00. Må stängt

Den italienska kolonin satte färg på Gustavsberg

Tysta stod de och väntade på att tolken skulle hjälpa dem att handla av konsums svenska sortiment. Nå det dröjde inte länge förrän konsum införskaffade andra varor som bättre passade de nya invandrarna och tysta blev de inte så länge. Deras vackra språk genljöd snart över bruket.

–Vi får inte sova om nätterna klagade gustavsbergarna, som efter tradition ville ha tyst i samhället vid pass klockan tjugoett.

–Det var ett glatt gäng av yngre ogifta italienare, som med den blivande operasångaren Carrara i spetsen gick sjungande genom bruksgatorna, på väg till flickhotellet vid Skeviksgatan, där även den tjusiga kvinnliga tolken bodde.

Fabriksledningen ingrep snabbt och uppvaktning och sångövningar fick ta andra mera diskreta former.

Men denna sydländska invandring hade sina rötter i ett tidigare skede.

Den började före det andra världskriget med doktor Eugen Altman, född i Moskva 1881.

Utbildad i Tyskland, diplomingenjör i Berlin 1906, doktor i Darmstadt, arbetade i Bryssel ochså Rosenthal, blev generaldirektör för Società Ceramica Italiana di Laveno 1931.

Denne mäktige man, ledare för en fabrik med 2 000 anställda, som tillverkade hushållsporslin,sanitetsporslin och isolatorer, var jude och tvingades av Mussolini att lämna landet och företaget 1938.

Gustavsbergs VD Hjalmar Olson, som hade en snart startfärdig santitetsfabrik att söka yrkeskunskap till, såg Gustavsbergs chans och anställde Eugen Altman som teknisk chef för både porslins- och sanitetsfabriken.

I april 1939 kom dr Altman med hemmafru och hembiträdet Mitzi till Gustavsberg (Mitzi gifte sig senare med ing.Alf Liljevall).

Dahlberg berättar vidare att mötet på Centralen gick bra, men att han aldrig har förstått hur deras omfångsrika bagage kunde passera genom tullen, klädespersedlar, husgeråd, matvaror som spaghetti och risgryn och två stora damejeanner med vin.

Hösten 1947 förändrades Gustavsberg på något sätt. Denna stilla idyll blev livligare och fick ett inslag av sydländsk hetta i vintermörkret. Jag minns att jag kom med min förste son förbi Villagatans Konsum ebn dag i oktober. En buss hade just släppt av en skara italienare, män, kvinnor och barn. Just då var alla trötta och omtumlade av alla nya intryck.

Det dröjde inte länge förrän Altman hade lyckats få hit två av sina skickliga yrkesarbetare, Cesare Rossi och Giuseppe Villa från Laveno. De blev två viktiga nyckelmän i den nya tillverkningen av sanitetsporslin och blev kvar i Gustavsberg till sin pensionering

Giuseppe Villa kom också att spela en aktiv roll i den senare invandringen av italienska yrkesmän och kvinnor från Laveno.

På hösten 1939 bröt det andra världskriget ut och satte punkt för dr. Altmans överföring av kunnig arbetskraft från sin forna fabrik. Villa blev hemkallad för krigstjänst men fabriksledningen och ett envist magsår lyckades få honom frikallad, Rossi var efter vad jag vet aldrig i farozonen.

Under kriget, närmare bestämt 1942, anställdes en ny personalassistent på Gustavsbergsföretaget, Gösta Dahlberg. Han var en personlighet med många kvalitèer.

Infödd stockholmare men ändå hängiven folkdansare, god stilist, ivrig rimsmidare. Enligt honom själv levde han mycket efter tesen "alltid roar eller retar det någon". En mycket mångsidig man, som förvisso retade en del men roade desto fler. Utan honom skulle vi inte veta mycket om italienarnas ankomst och tillvaro här i Gustavsberg efter hösten 1947. Ty så länge dröjde det innan dr Altman kunde förverkliga sin idè att överföra en del av sina kunniga före detta anställda från Laveno till sitt nya hemland Sverige.

I tidningen Gustavsbergaren (1943 - 1977) skrev Dahlberg mycket och gärna. Han var tidningens redaktör 1946 till sin pensionering 1968. Han berättar att redan 1946 när Giuseppe Villa reste hem till Laveno för att gifta sig, hade han ledningens uppdrag att sondera terrängen för en snar invandring till Gustavsberg av yrkeskunnigt folk. (Läs gärna Dahlbergs artikel,Åter till Laveno, i Gustavsbergaren våren 1977).

–Året därpå.skriver Dahlberg (1947) var dr. Altman själv nere vid Lago Maggiore, och från sitt hotell i Stresa tog han kontakt med kommunen och fabriksledningen.(Laveno är ett keramiskt centrum vid Lago Maggiore.)

–Genom ett upprop inbjöds intresserade porslinsarbetare från Ceramica Italiana att teckna sig för arbete i Gustavsberg. Många var intresserade. Ambassaden och dr. Altman bjöd de sökande på middag på en Ristorante och informerade om Sverige och det arbete och de förmåner som väntade i Gustavsberg.

Snart var den första gruppen på väg mot norr, en resa som inte saknade svårigheter. Kriget var inte så avlägset och flyktingmottagningarna hade satt sina spår.

Dahlberg skriver vidare:

I Köpenhamn mötte Villa för att hålla gruppen samman till genomgångslägret utanför Malmö. Nu mötte man hårda - kanske omotiverade - bud, som följde Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsens rutiner om mottagandet av flyktingar. Man fick stanna i karantän i tre dagar. Kläder och bagage skulle decinficeras. Några trodde att man kommit till ett fångläger - kvinnorna som lagt håret så fint hos frissan i Laveno,grät bittert vid skrubbningen av håret. En chock var också att man måste bada tillsammans med barnen.

Enligt det slutliga avtalet skulle man förses med klädutrustning. Villa förde dem till Kläd-konsum,där man provade överrock, kostym, arbetskor, strumpor och overall – även det en scen som hade sina tragikomiska poänger. Allrahelst som italienarna i sin personliga utrustning, oroade för det snökalla landet, hemifrån hade med tjocka, skräddarsydda rockar och rikligt med hemstickade strumpor, vantar och tröjor.

–När det hela var överståndet,fortsätter Dahlberg, hade man fest i baracken,drack sitt vin och sjöng:" i Canti della montagna". Äntligen kunde Villa föl-

ja sina landsmän till tåget för vidare färd till Stockholm, där Gösta Dahlberg mötte upp med buss. Men den vid det här laget hårt pressade Villa måste stanna kvar för att ta hand om ytterligare två grupper. Vid hemkomsten fick Villa åter känning av sitt magsår och hamnade på sjukhus.

Men skriver Gösta så fick både tolken och Birgitta varsin tjusiga italienare som pris.

Dahlberg berättar vidare att mötet på Centralen gick bra, men att han aldrig har förstått hur deras omfångsrika bagage kunde passera genom tullen, klädespersedlar,husgeråd,matvaror som spaghetti och risgryn och två stora damejeanner med vin. Men allt hamnade i de nya lamellhusen i Gustavsberg, som var helt möblerade och försedda med linne, husgeråd och andra nödvändiga inventarier.

Personalkonsulenten har god reda på sina anställda, han räknar upp namnen på de först anlända med familjenamn, Aldera, Attini, Della Donne, Ferri,Fonsati, Ielmini, Reggiori, män hustrur och barn. Efter tre dar kom nästa grupp, Allegri, de Ambroggi, Cadario, Corrias, Giannattasio, Marian, Mascheroni, Monteggia, Pezza,Poroli, Sartori, Radaelli, och Roi.

Den tredje gruppen,berättar Dahlberg, bestod inte av porslinare, men flera var goda yrkesmän från Golasecca och andra orter bl.a. från en flygindustri, som Altman först tänkt sig att placera hos andra KF-industrier,men som Gustavsberg förståndigt nog behöll till Mek- och elverkstäderna bl.a. Där var Basetti, Bonini, Braghini, Brognoli, Campagnoli, Garzonio, Gavazzeni, Giani, Gili, Lodi, Grosselli, Michelini,Oldani, Pelizzoli, Pizzoni, Ponelli, Rabaini,och Terzi. Efter någon månad kom sedan Gatti, Nannini och Poggi, som var "konstmålare".

Nu räckte inte lamellhusen i Hästhagen till och även Terrassen och Mariaplan fick bli hem åt italienare, nu 60 st. och det skulle komma fler året därpå. Hur klarade Gösta Dahlberg denna skara av nya anställda. Han bedyrar att han inte hade klarat anstormningen utan god hjälp av Margy från byggnadsavdelningen, av den kvinnliga tolken och av Birgitta, utlånad praktikant från Socialinstitutet.

Men skriver Gösta så fick både tolken och Birgitta var sin tjusiga italienare som pris.

Det var förvisso inte bara de två som föll för italienska män från det fjärran Laveno. När jag studerar Pastorsnytt i

Italiensk fest på Gustavsbergs Värdshus i början av 1950-talet.
Privat bild.

Här har den italienska kolonin för första gången fått besök av Nordens ärkebiskop Müller.
Bild Tidn. Gustavsbergaren.

Bild från 1950-talet. Ovanför kiosken i Hästhagen fanns samlingspunkten för italienarna innan kolonin fick egen lokal.
Bild: Tidn. Gustavsbergaren

Gustavsbergaren så hittar jag blonda Märta från Överkalix, som gifter sig med den mörkögde Bruno Cadario i augusti 1949, Viola från Aspvik bytte ut sitt namn Johansson mot Gavazzeni hösten 1951 och Alfredo Garzonio gifte sig med sin Karin i april 1953.

Vi andra gustavsbergare, som inte som Dahlberg,umgicks med den växande italienska kolonin på jobbet, vi träffa-

de dem på Blomkulans dagis, där Pipo, Anna och Gisella satte fart på lekarna, i Ekedalskolan som fick nya livliga elever, i de olika konsumbutikerna och inte att förglömma – i Folkparken.

Det växande Gustavsberg saknade samlingslokaler och de nu 100 italienarna fick vänta länge på egen lokal att samlas i. De fann snart en egen samlingsplats utomhus, på en kulle ovanför Pressbyråns kiosk i Hästhagen.

Det svenska språket, menar Dahlberg, beredde italienarna de största problemen. Svenskkurserna på kvällarna lockade inte och tolk måste anställas, men sällan har främlingar så tålmodigt försökt att smälta in i miljön, som italienarna.

Fastän, skriver Dahlberg,'' maten på Värdshuset var för söt, brännvinet för starkt, ransoneringarna egendomliga och vintern kall och lång och inte ett kafe att träffas på''.

Apropå bristen på samlingställen så berättade Gösta Dahlberg även en del historier från den här första tiden,som han inte återgav i skrift ,bara muntligen. Den t.ex. om den kvällen under den allra första tiden då en glad grupp,utan tolk, reste in till Stockholm och hamnade på Gondolen. De studerade vinlistan noga och bestämde sig för det allra billigaste vin de kände från sitt hemland och gjorde sig en glad kväll. Det gick åt många flaskor och även det billiga vinet smakade allt bättre ju längre tiden led.

Men det roliga tog slut vid stängningsdags, då notan kom och de fick en första lektion av vårt nordliga lands alkoholpolitik. Även det billiga italienska vinet var svinaktigt dyrt och sällskapets samlade kassa räckte förvisso inte att betala denna glada kväll.

De fann snart en egen samlingspunkt utomhus, på en kulle ovanför Pressbyråns kiosk i Hästhagen.

Hur det gick? Ja Gösta Dahlberg fick ett sent samtal från restaurang Gondolen och han fick på lämpligt sätt lösa ut sin värdefulla arbetskraft.

När Gösta Dahlberg skrev sin artikel i Gustavsbergaren 1977, 30 år efter den stora italienska invandringen, vill han beteckna Laveno som vänort till Gustavsberg efter allt detta goda utbyte de två orterna haft av varandra. Gösta själv hade då besökt Laveno fyra gånger både som gäst och i tjänsten för att anställa flera yrkesmän och kvinnor.

Den italienska kolonin.skriver han, höll sig ganska konstant runt hundratalet, men nu efter 30 år når många av dem pensionsåldern och återvänder till sitt land. Många lite motvilligt eftersom de ofta lämnar kvar barn och barnbarn i Sverige. Då 1977, när han berättade om vad som hände 30 år tidigare hade Gösta inte så många år kvar att leva, men nog finns det en och annan som minns Gösta Dahlberg än i Laveno vid Lago Maggiore.

Ännu lever många av 1947 års invandrande italienare kvar i Värmdö. De reser gärna med svenskfödda barn och barnbarn till Italien och Laveno under semestertiden, men återvänder på hösten till det nya hemlandet där barnen rotat sig och barnbarnen behöver dem.

Nog kan jag, liksom Gösta Dahlberg, tänka mig att ha Laveno som vänort till Gustavsberg.

Våra orter har betytt en hel del för varandra och allt det vi haft tillsammans hade sin upprinnelse i Mussolinis förvirrade raslagar. En viss industriledare från Lavenos keramikdistrikt måste gå i landsflykt på grund av sin judiska börd och hamnade vid Farstavikens keramikfabriker och lockade hit sitt duktiga yrkesfolk. Gissa om de var handplockade av Eugen Altman, som dog i Gustavsberg och Höjdhagen den 10 mars 1950.

Edla Sofia

Lyckad sommar i Nämdös nya sjöbod

Slöjdbodens logotype och affisch

❑Lagom till midsommar öppnades en ny slöjdbod i Sand. Ett tiotal slöjdare och konsthantverkare från Nämdö och Runmarö har tillsammans med Skärgårdsmuséet i Stavsnäs och Föreningen gamla skolan haft utställning och försäljning hela sommaren.

Kartor och konsthantverk

Man har visat kartor över hur Nämdö skärgården under årtusendena stigit ur havet, landskapets och bebyggelsens utveckling, lite foton och föremål från gamla tiders Nämdö mm.

Konthantverk som skulpturer, batiktavlor och modellbåtar samsades i hyllorna med "bruksslöjd". Man kunde köpa bl a svepaskar, skinntofflor, eternellarrangemang, keramik och mycket annat. Den 23 juli hölls ''Nämdö slöjddag'' med ännu flera utställare, musik av Ornö spelmän, marknad och trevlig grillfest för ett hundratal deltagare under kvällen.

Kryssningsresenärer

Förutom slöjd har man också kunnat köpa en kopp kaffe med tillbehör, som man sedan njutit i skuggan i skolträdgården denna fantastiska solsommar. Slöjdboden har varit öppen varje dag och på eftermiddagarna har kryssningsresenärerna på Waxholm III gjort ett strandhugg på Nämdö för att se på kyrkan och det fina slöjdutbudet.

Slöjdboden öppnar igen nästa sommar och den som vill veta mer om verksamheten kan kontakta Camilla Strandman, tel 571 564 18.

På KeramisktCentrum i Gustavsberg kan Du...

låta Din baby göra sitt första fotavtryck på en tallrik. Pris från 90 kr.

Ring 08-570 356 58

PorslinsMuseum • Målarsal • Fabriksbod
Lisa Larsons verkstad • Café mm

Öppet året runt utom vid stora helger
Vardagar 10-17 • Lördagar 10-15
Söndagar 11-15

Den gamla kyrkogården

Gustavsbergs första kyrkogård ligger inte långt från den nuvarande. Många undrar över den muromgärdade kyrkogården med den pampiga minnesstenen. De har hört sägas att detta är en kolerakyrkogård. Men det är en helt vanlig viloplats för brukets folk även om den en gång kom till under kolerans härjningar på 1830-talet. Till 1834 fick gustavsbergarna begrava sina döda på Värmdö kyrkogård, men den mäktige prosten Zielfelt bekymrade sig stort över tillståndet vid den växande porslinsfabriken i Gustavsberg.

Daniel August Zielfelt (1823-1857) prost i Värmdö, sade sig vara mer ängslig över porslinsarbetarnas andliga liv än över sin stora församling förövrigt. Deras arbetstid var lång under veckans sex dagar och de mäktade sällan med att gå den dryga milen till kyrkan i Värmdö på den sjunde dagen och sedan lika långt tillbaka. Att begrava sina döda så långt från hemmet.var också betungande. Arbetstiden på 1830-talet började klockan fem på morronen och upphörde halv åtta på kvällen. På lördagar gick man hem redan vid helgmålsringningen klockan sex.

Bruket Gustavsberg hade på 1830-talets början 40 arbetare, bland dem flera franska yrkesmän och vaxljustillverkningen sysselsatte ett dussintal personer. Familjerna var stora och trångbodda i främst hyreskasernen Statbyggningen och i det nybyggda Stenhuset. Smittkoppsepidemin 1833 slog hårt i Gustavsberg. Olyckorna var inte till ända med det,redan 1834 kom koleran till bruket och nöden var stor vid Farstaviken. Prosten i Värmdö tog kontakt med ägarna till bruket och lyckades övertala dem om främst två förändringar till förmån för det drabbade folket.

Den ena var att inrätta en kyrksal i Gula byggningen vid viken och anställa en brukspredikant,som också skulle verka som skolmagister. Den förste brukspredikanten hette Johan Per Forsbäck och kom från Aspvik där han varit informator.

Även skolan fick två små rum i Gula byggningen och i ett av dessa bodde tydligen också skolmagistern,eftersom det utrustats med bl.a. säng, kommod och spegellåda. Det finns dock inga skriftliga bevis för att Forsbäck fick verka som brukspredikant, men hans efterträdare 1844 pastorsadjunkten A.E.A. Afzelius skötte alla en brukspredikants åliggande och fick även handha sakramenten eftersom han var prästvigd.

Den andra åtgärden för att underlätta livet för gustavsbergarna var att upptaga och inviga en kyrkogård 1834 för samhället, som nu hade en befolkning på 250 personer. Den var mer än välbehövlig eftersom koleran grasserade det året. Detta blev gustavsbergarnas kyrkogård till nästa koleraepidemi slog till 1856 och den gamla kyrkogården blev otillräcklig och den nya och nuvarande kyrkogården invigdes detta år.

När den gamla kyrkogården invigdes 1834 låg den i en lantlig omgivning en bra bit från bebyggelsen. Men undantag för den Röda stugan,som skymtade vid Ingarövägen, så låg hus och arbetsplatser framme vid Farstaviken. Det ståtligaste huset var Gula byggningen, enligt traditionen byggt av timmer från Fredriksdal i norra Uppland. I en fyrkant med Gula byggningen som bas fanns mest trähus för tillverkningen, Slamhus, Verkstadshus,Lilla verkstadshuset med brännugnar och Oxkvarnshuset där råmaterialet krossades.

Men när den nya kyrkogården invigdes 1856 hade den här bilden förändrats. Fabrik och samhälle hade växt och fått sin första stora brukspatron i Samuel Godenius.

Hur gick det för vår gamla kyrkogård? Ja enligt gamla källor fick den nästan helt förfalla ända fram till 1911, då den sattes i stånd och vårdades. En minnessten restes med inskriften:" Till minne av släkten som varit".

I tidningen Gustavsbergaren (utgiven 1943 -1977) kan man läsa i julnumret 1958 om den gamla kyrkogården. Det är snickaren och gustavsbergskännaren Gustav Lorang, som berättar under ett vackert höstfoto av kyrkogården, att kommitten för Hembygdsvård har satt "platsen i det skick som anstår den plats där våra fäder sova". Han berättar vidare att ingen vård egentligen ägnats kyrkogården sedan 1911. Tre gravstenar finns kvar, skriver Lorang, en utan namn, en med inskriften: M.H.F. 1714 D. 1852 och en över engelsmannen John Leigh.

Den gravsten som fått mest uppmärksamhet på den gamla kyrkogården är den över den unge engelsmannen John Leigh. När jag och Margareta Hald basade för tidn. Gustavsbergaren de sista tio åren av tidn,s utgivning, så kom en äldre gustavsbergare Erik Andersson och berättade vad han visste om John och hans öde, så som han fått det berättat i sin barndom.

HELGAT TILL MINNET
AV JOHN LEIGH.
FÖDD DEN 25 AUGUSTI 1822 PÅ
ÖN JERSEY OCH DRUNKNAD DEN
10 JUNI 1849 I GUSTAVSBEG.
NU HAN VILAR I EN SKÄPPA MULL.
LYCKA OCH FRAMGÅNG RÖNTE
HAN INGEN.
ETT GOTT HUVUD BESKÄRDES
HANS SPÄDA HULL.
MEN ÖDETS VINGSLAG
FÖRÄNDRADE TINGEN.

John Leigh,berättade Erik, var styrman på en lerbåt från England. Under sin sista resa som styrman, han skulle bli kapten på egen båt nästa resa, dök han från kajen i Farstaviken och förolyckades. Detta blev hans sista resa i livet.

Vem som reste stenen blev aldrig bekant , berättade Erik efter sina sagesmän, men under en lång tid kom varje år en ensam kvinna från England och lade blommor på graven.

Hilding Engströmer hade tagit en vacker bild av stenen och vi på tidn. tyckte att det kunde ha sitt värde att översätta den engelska texten till svenska. Vi skickade in den till AB Språkservice och så här lyder deras tolkning:

Ja det var den korta historien om John Leigh, som i sitt 27 år drunknade i Farstaviken, på tröskeln till sitt livs mål, att bli kapten på egen båt. Men "ödets vingslag förändrade tingen " står det på hans gravsten till kommande släktens begrundan.

Edla Sofia

Ny i ledningen på Värmdö Energi

Gösta Söderkvist

GÖSTA SÖDERKVIST, 45 år, är från 1 oktober tf.VD för Värmdö Energi AB efter Indra Åsander som fått befattningen som regionchef inom Vattenfall. Gösta Söderkvist, som tidigare var nätchef på Värmdö Energi, bor i Stockholm och har ett förflutet inom Vattenfall och egen konsultverksamhet.

–Det nya arbetet blir spännande med bl a större personalansvar och direkt ansvar inför bolagets styrelse, säger Gösta Söderkvist.

–Min målsättning är att skapa så bra elektricitet som möjligt med god spänning, hög tillgänglighet och få elstörningar. Och framför allt att vara lyhörd för våra kunder.

På nya poster

Margareta Blom

Tomas Alf, fritidspedagog på Viks skola, Värmdö

Katarina Andersson, textillärare på Munkmoraskolan, Gustavsberg

Birgitta Annerskog, skolsköterska på Munkmoraskolan, Gustavsberg

Annika Disheden

Ann-Sofie Andersson Lundmark, förskollärare på Ekedalsskolan, Gustavsberg

Sabine Bernardtz, kokerska på Kopparmora förskola, Värmdö

Eva Berg, resurslärare på Hemmesta låg- och mellanstadieskola, Värmdö

Ckristina Dominique

Liselott Bjurström, barnskötare på Lövhamra, Ingarö

Margareta Blom Jakobsson, kanslist, elevassistent på Munkmoraskolan, Gustavsberg

Christina Ekstrand

Christina Bruce, lärare på Viks skola, Värmdö

Dominique Christina (Tina), förskollärare på Jollen, Djurö skola

Jill Daagarsson, idrottslärare på Ekedalsskolan, Gustavsberg

Kersti Dagkvist, förskollärare på Vikingen, Värmdö

Annika Disheden, bitr rektor på Hemmesta låg- och mellanstadieskola och Kyrkskolan, Värmdö

Liselotte Isaksson

Inger Fransson, förskollärare på Lär, Ösbydalen, Gustavsberg

Edlund Fredrik, gymnastiklärare på Djurö skola, Djurö

Eckerbom Pernilla, vik filial-och bokbussbibliotekarie. Tjänstgör även i Runda huset, Gustavsberg

Per Johnsson

Annelie Egeberg, barnskötare på Ekedalsskolan, Gustavsberg

Gisela Ehrenström, barnskötare på Lövhamra, Ingarö

Pernilla Eklöf, förskollärare på Talldungen, Stavsnäs

Bergliot Johansson

Kristina Ekstrand, vik lärare på Djurö skola, Djurö

Birgitta Eriksson, NO-lärare på Kvarnbergsskolan, Gustavsberg

Margareta Fernqvist, flyktingsekreterare på arbetsmarknadsenheten.

Anders Jonshult

Kaisa Flodin, textillärare på Munkmorakolan, Gustavsberg

Pernilla Fransson, vårdbiträde på Hemmestahöjdens servicehus, Värmdö

Madelene Gavazzeni, förskollärare på Lär, Ösbydalen, Gustavsberg

Eva-Lena Gellerstam,fritidspedagog på Viks skola, Värmdö

Inga-Lill Gustavsson, förskolechef på Lövhamra, Ingarö

Maria Hallberg, resurslärare på Hemmestaskolan och Kyrkskolan, Värmdö

Maj Höglund

Annika Hellberg, barnskötare på Lövhamra, Ingarö

Nina Holm, lågstadielärare på Hästhagsskolan, Gustavsberg

Maj Höglund, förskollärare på Vikingen, Värmdö

Inger Keiler

Liselotte Isaksson, förskollärare på Vikingen, Värmdö

Bergliot Johansson, förskollärare på Vikingen, Värmdö

Lisbeth Johansson, barnskötare på Lär, Ösbydalen, Gustavsberg

Marianne Johansson, förskollärare på Hemmesta låg- och mellanstadieskola, Värmdö

Cia Klinta

Mia Johansson, fritidsledare på fritidshemmet Rövarkulan, Munkmoraskolan, Gustavsberg

Johnsson Per, vik bibliotekarie på vuxenavdelningen i Runda Huset, Gustavsberg. EU-information och bokinköp

Anders Jonshult, klasslärare på Kyrkskolan, Värmdö

Annelie Lundberg

Lotta Järking, barnskötare på Lär, Ösbydalen, Gustavsberg

Anette Carlsson, förskollärare på Lär, Ösbydalen, Gustavsberg

Maud Carlsson, förskollärare, Solbacken, Mörtnäs, Värmdö

Kerstin Norrby

Inger Keiler, lågstadielärare på Munkmoraskolan

Katarina Kihlström, förskollärare på Lär, Ösbydalen, Gustavsberg

Cia Klinta, klasslärare på Kyrkskolan, Värmdö

Leila Lakksonen, kokerska på Lär, Ösbydalen, Gustavsberg

Lill Lantz Beijner, fritidsledare på fritidshemmet Spökkulan, Munkmoraskolan, Gustavsberg

Sassa Larsson, lärare i textilslöjd på Ekedalsskolan, Gustavsberg

Kristina Lileng, förskollärare på Talldungen, Stavsnäs

Lena Lindgren, förskolechef på Solbacken, Mörtnäs, Värmdö

Lena Zetterlund

Gunilla Lundell, barnskötare på Solbacken, Mörtnäs, Värmdö

Christina Lööf, fritidshemsföreståndare på Hemmesta låg- och mellanstadieskola och Kyrkskolan, Värmdö

Carina Löving, förskskollärare på Solbacken, Mörtnäs

Helena Mannermo, musiklärare på Munkmoraskolan och Ekedalsskolan, Gustavsberg

Anette Moe, barnskötare på Lövhamra, Ingarö

Laila Nilssson, barnskötare på fritidshemmet Kanonkulan, Munkmoraskolan

Christine Norberg, förskollärare på Lövhamra, Ingarö

Karin Nordkvist, servicehuschef på Djuröhemmets servicehus, Djurö

Ann-Charlotte Nore Carlsson, förskskollärare på Lövhamra, Ingarö

Kerstin Norrby, lärare på Ekedalsskolan, Gustavsberg

Annika Olsson,barnskötare på Ekedalsskolan, Gustavsberg

Inger Olsson, resurslärare på Hemmesta låg- och mellanstadieskola

Lena Oredsson Sundqvist, sjukgymnast på Hemmestahöjdens dagverksamhet, Värmdö

Susanne Palm, förskollärare på Lövhamra, Ingarö

Margareta Persson, klasslärare på Hemmesta låg-och mellanstadieskola, Värmdö

Kerstin Pettersson, förskollärare på Vikingen, Värmdö

Maria Pettersson, barnskötare på Lär, Ösbydalen, Gustavsberg

Susanne Pettersson, barnskötare på Kopparmora förskola, Värmdö

Riahi Mahpareh, vik lärare på Djurö skola, Djurö

Anita Rodin, förskollärare på Lövhamra, Ingarö

Tove Ryman, förskolechef på Lär, Ösbydalen, Gustavsberg

Ann Sandberg, barnskötare på Lövhamra, Ingarö

Marina Soldati, SO-lärepå Kvarnbergsskolan

Seija Snaula, servicehuschef på Hemmestahöjdens servicehus, Värmdö

Ylva Stern, fritidsledare på Lillskolan Värmdö

Joakim Sthrid, idrottslärare på Ekedalsskolan

Karin Ström, kokerska på Lövhamra, Ingarö

Maria Sundqvist, lokalvårdare, Lövhamra, Ingarö

Jenny Undin, förskollärare på Ingaröstugan, Ingarö

Christina Wallén, barnskötare på Kopparmora förskola, Värmdö

Stefan Welin-Berger, barnskötare på Ekedalsskolan, Gustavsberg

Susanne Westermark, resurslärare på Hemmesta låg- och mellanstadieskola

Monica Westholm, förskollärare på Holmviksskogen, Gustavsberg

Cecilia Zetterberg, vårdbiträde på Kullagården

Lena Zetterlund, förskollärare på Blomkulan, Gustavsberg

Martin Öberg, barnskötare på Hemmesta låg- och mellanstadiekola, Värmdö

Karin Öhman, barnskötare på Lövhamra, Ingarö

Lotta Österman-Eriksson, förkollärare på Blåsippan, Värmdö

Dödsfall

Djurö församling

95-05-13 Runsten, Lennart, 60 år
94-06-05 Pettersson, Erik Teofil, 90 år
94-06-23 Ehrsson, Lennart Erik Sigvard, 64 år
94-06-29 Texen, Göta Elvira Maria, 87 år
94-07-11 Stenberg, Yngve Torkel Anders, 81 år
94-07-18 Andersson Lars Bertil, 46 år
94-08-08 Andersson, Karl Erik Eudoxius, 96 år
94-08-21 Haglund, Karl Lennart, 71 år

Gustavsbergs församling

94-06-06 Lundgren, Lilly Linnea, 86 år
94-06-10 Jönsson, Jan Anders, 24 år
94-06-15 Roxell, Astrid Emilia, 76 år
94-06-17 Gustafsson, Arne Christer, 45 år
94-06-22 Versteegh, Jacob, 71 år
94-07-23 Claudia Viktoria Blazquez Sevilla, 19 dagar
94-07-23 Axelsson, Helge, 81 år
94-07-24 Hallberg, Anna, 89 år
94-07-27 Sundelius, Erik Gustav, 77 år
94-07-30 Norgren, Stig Folke, 66 år
94-07-31 Österberg, Gerd Rut Elisabeth, 69 år
94-08-08 Andersson, Emmy Elvira, 64 år
94-08-10 Pettersson, Allan Leonard Valdemar, 79 år
94-08-17 Fredblad, Axel Lennart Vilhelm, 85 år
94-08-20 Wisdahl, Bertil Gösta Sigvard, 75 år
94-08-21 Fredblad, Karin Amanda Elisabet, 89 år
94-08-28 Karlsson, Helga, 88 år
94-08-30 Pettersson, Gurli Ebba Karin, 77 år
94-08-31 Hallberg, Naemi Ragnhild Matilda, 88 år
94-09-09 Strid, Gertrud , 84 år
94-09-11 Öman, Margit Johanna, 70 år
94-09-05 Haneisen, Margarete, 97 år
94-09-21 Falk, Gustav Reinhold, 84 år
94-09-21 Johansson, Nils Simon, 88 år
04-09-29 Ros, Karl Gustav, 79 år

Ingarö församling

94-06-25 Söderberg, Erik Gunnar, 81 år
94-07-22 Carlsson, Nils Ivar Valentin, 75 år
94-09-10 Ekroth, Viola Naomi, 67 år
94-09-10 Dahlgren, Rolf Elof, 60 år
94-09-16 Berg, Karl Pelle Verner, 91 år

Möja församling

94-06-09 Palmgren, Elin Amanda, 87 år
94-08-16 Österman, Ketty Margareta Vilhelmina, 83 år

Värmdö församling

94-05-11 Karlsson, Nils Karl Gunnar, 70 år
94-05-30 Högberg, Erik Mattias, 24 år
94-05-24 Lindgren, Signe Linnea, 83 år
94-05-29 Westerberg, Elva Elisabeth Teresia, 78 år
94-06-01 Eriksson, Anna Maria, 68 år
94-06-02 Lindholm, Elon Daniel, 92 år
94-06-02 Helsing, Moa, 2 dagar
94-06-16 Ritter, Sune Ivan, 70 år
94-07-12 Pettersson, Stig Roland Alexius, 69 år
94-07-24 Sundin, Stig Arne, 51 år
94-07-30 Simonsen, Bruno, 44 år
94-08-12 Valdeko, Lamt, 65 år
94-08-12 Berglund, Marianne, 63 år
94-09-05 Bruer, Nils Leonard, 72 år
94-09-14 Lennman, Margareta Sofia, 89 år

"Fadderpersoner" sökes

Kontaktnätet är ett nystartat ideellt nätverk.
Hela folkrörelsesverige står bakom.

Tillsammans med flyktingar som sökt skydd i Sverige, bygger vi upp lokala nätverk av personliga kontakter, om möjligt baserade på gemensamma intressen.

Att bli "flyktingguide" i Kontaktnätet handlar om att hjälpa någon eller några av de nyanlända flyktingarna tillrätta i den nya vardagen t ex ge goda råd, visa var posten ligger, ta en kopp kaffe eller en promenad tillsammans.

Är du intresserad?

Kontakta oss om du vill veta mer.

Adress: Värmdö kommun, Arbetsmarknadsenheten, Invandrarmottagningen

KONTAKTNÄTET
Tillsammans in i det svenska samhället

Inger Svensk
och Susanna Söderlund
Skogsbovägen 9
134 81 Gustavsberg
Tel 570 381 00

Insamling av glas och tidningar vid kommunens återvinningsstationer

Vi källsorterar som aldrig förr i Värmdö kommun. När året är slut kommer glasinsamlingen vara tredubblad jämfört med 1993 och tidningsinsamlingen fördubblad.

Tidigare fanns återvinningsstationer endast på sex platser på fastlandet. Därutöver har några områden haft tidningshämtning vid fastighet. Gatukontoret kommer under 1994 och 1995 att placera ut 60 återvinningsstationer. Hittills i år har 30 nya återvinningsstationer placerats ut.

Samtliga återvinningsstationer skall skötas av entreprenören. De flesta återvinningsstationer fungerar väl och utan klagomål. Men vid de som är placerade vid ICA Djurö, ICA Stavsnäs och Hemmesta centrum har vi haft problem.

Dessa problem har två olika orsaker. En glädjande och en tråkig. Den glädjande är våra abonnenters starkt ökade insatser när det gäller källsortering av papper och glas. Den tråkiga är att en mindre mängd hushållssopor har lämnats vid dessa återvinningsstationer. Det är inte med säkerhet fastställt, men vi tror att det är "personer ur det rörliga friluftslivet", som på detta sätt gör sig av med sina hushållssopor.

Förklaringen till varför dessa problem ej klarades på ett tillfredställande sätt, är att varken entreprenören eller kommunen, kunnat drömma om de stora mängder glas och papper, samt tyvärr också den mindre del hushållssopor, som lämnats särskilt under sommarhelgerna.

Källsorterat 1994 jämfört med 1993:

	1993	*1994 (ber)*
Tidningspapper	*560 ton*	*1000 ton*
Ofärgat glas	*38 ton*	*150 ton*
Färgat glas	*89 ton*	*200 ton*

Gatukontoret och entreprenören arbetar med att hitta platser för och iordningställa fler återvinningsstationer som ska avlasta de högst frekventerade stationerna. Fler stationer samt information om deras placering kommer förhoppningsvis att minska trycket på stationerna i Hemmesta centrum, Djurö och Stavsnäs.

Vad kan man lämna till återvinningsstationen?

Det finns en behållare för färgat glas och en för ofärgat glas samt en behållare för tidningar.

GLAS

Detta vill vi ha

Du kan lämna flaskor, burkar och fönsterglas. Skölj ur matrester ur glasförpackningarna så slipper vi luktproblem vid stationerna. Etiketter får vara kvar.

Men inte detta!

Tag gärna bort lock och kapsyler. Vi vill inte ha speglar, porslin, keramik, glödlampor eller lysrör till glasinsamlingen.

RETURPAPPER

Detta vill vi ha

Du kan lämna tidningar, journaler, tidskrifter, direktreklam eller kataloger och liknande produkter av papper.

Men inte detta!

Lämna ej självklistrande kuvert, fönsterkuvert, plastat eller vaxat papper. Vi vill inte heller få in kartonger eller wellpapp.

Varför står det sopkärl vid återvinningsstationerna?

Ett sopkärl är utplacerat brevid vissa återvinningsstationer. I detta kan Du lägga påsen eller kartongen som du bar tidningarna eller glaset i. Om vi ska kunna undvika lukt vid återvinningsstationerna är det viktigt att ingen lämnar hushållsavfall i detta kärk.

Vad händer med det insamlad materialet

Glaset skickas till Svensk Glasåtervinning i Hammar där det sorteras. Det ofärgade glaset går därefter till Limmareds glasbruk som tillverkar förpackningsglas. Det färgade glaset skickas till Moss glasbruk i Norge samt till Gullfiber AB i Billesholm för tillverkning av isolering.

Tidningarna går till Holmens pappersbruk.

Önskas ytterligare upplysningar, ring gatukontoret, tel 570 381 00,

Här finns återvinningsstationerna

Gustavsberg

Ösby Grind
Skyttevägen/Nelsonstigen
Björnkärret/Hermelinvägen
Styrmannen
Meitens väg
Munkvägen/Thun Ollevägen
Domus parkering
Gamlavägen/Grindstugatan - Höjdhagen
Gamla vägen/Dalvägen-Höjdhagen
Gezeliusväg - Östra Ekedal
Holmviksskogen
Ösbyvägen/Skärgårdsvägen
Ösbydalsvägen
Trallbanevägen/Betselvägen
Gamla Svartensväg
Bergsgatan/Mariagatan
Hästhagsvägen/Hästskovägen
Norra Lagnö
Mörtnäsvägen, vid gamla Konsum
Grisslingeparkeringen

Värmdö

Hemmesta vägskäl, på parkeringen
Hemmesta torg
Dalvägen/Parkvägen
Ängsviks livs
Kyrkskolan
Stavsnäsvägen/Svartträskvägen

Ingarö

Brunns centrum
Fagerholmsvägen/Fagerbovägen
Ingarö-Långvik
Toholmsvägen/Eknäsvägen

Djurö/Vindö och Fågelbrolandet

Stavsnäs hamn, 2 st
Stavsnäs ICA
Djurö ICA
Djurö VIVO
Sollenkroka brygga
Vindö kiosken